

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра теорії та практики перекладу романських мов імені Миколи Зерова

**ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ МІСТИЧНОГО
У РОМАНІ КАРЛОСА РУЇСА САФОНА «ВОЛОДАР ТУМАНУ» І
ЗАСОБИ ЙОГО ВІДТВОРЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ**

Кваліфікаційна робота
освітнього ступеня «бакалавр»
студентки 4 курсу бакалаврату
освітньої програми *«Переклад з
іспанської та англійської мов»*,
спеціальність – *035 Філологія*
Юлія Володимирівна ПЕРФІЛОВА

Науковий керівник:
к.філол.н., проф. Галина ВЕРБА
Рецензент:
к.філол.н., доц. Микола ПРИХОДЬКО

«Допущено до захисту»
на засіданні кафедри
теорії та практики перекладу
романських мов імені Миколи Зерова
Протокол № 9/1 від «21» червня 2024 року

завідувач кафедри (підпис)
д.філол.н., проф. Ірина СМУЩИНСЬКА

КИЇВ
2024

Анотація

Дипломна робота присвячена дослідженню лексико-стилістичних засобів вираження містичного у романі Карлоса Руїса Сафона «Володар Туману» і засобів його відтворення в українському перекладі. Метою цієї бакалаврської роботи є дослідження лексико-стилістичних і граматичних засобів вираження містичного у романі та їх відтворення в українському перекладі, спрямоване на розкриття методів та прийомів перекладу, які дозволяють зберегти та передати містичну тональність оригіналу, а також на розкриття особливостей використання мовних засобів у створенні містичного образу.

Матеріалом дослідження слугували оригінальний текст роману Карлоса Руїса Сафона «Володар Туману» та його український переклад.

У теоретичному розділі дослідження розглядаються основні аспекти художнього перекладу, специфіка художнього тексту, лексико-граматичні та стилістичні особливості, а також критерії адекватного перекладу. Також аналізуються особливості стилю Карлоса Руїса Сафона, зокрема у контексті іспанської літератури, про його роман «Володар Туману» та образ містичного в ньому.

У практичному розділі проводиться детальний аналіз лексико-стилістичних засобів, використаних у романі для створення містичної атмосфери, а також досліджуються способи їх відтворення в українському перекладі. Особлива увага приділяється порівнянню оригіналу та перекладу, виявленню трансформацій, до яких вдається перекладач. Також проводиться порівняльний аналіз граматичних засобів у романі.

У результаті аналізу встановлено, що збереження містичної тональності оригіналу в перекладі вимагає глибокого розуміння лексико-стилістичних особливостей тексту, а також використання різноманітних перекладацьких прийомів, таких як адекватне відтворення образної системи та стилістичних засобів, що створюють містичний ефект.

Ключові слова: *перекладацькі трансформації, адекватність перекладу, лексико-стилістичні засоби, образ містичного, переклад художнього твору*

Annotation

The thesis is devoted to the study of lexical and stylistic means of expressing the mystical in the novel "Lord of the Mist" by Carlos Ruiz Safon and the means of its reproduction in Ukrainian translation. The purpose of this bachelor's thesis is to study the lexical, stylistic and grammatical means of expressing the mystical in the novel and their reproduction in the Ukrainian translation, aimed at revealing the methods and techniques of translation that allow to preserve and convey the mystical tone of the original, as well as to reveal the peculiarities of using language tools in creating a mystical image.

The material of the study was the original text of Carlos Ruiz Safon's novel The Lord of the Mist and its Ukrainian translation.

The theoretical section of the study examines the main aspects of literary translation, the specifics of a literary text, lexical, grammatical and stylistic features, as well as the criteria for an adequate translation. The article also analyzes the peculiarities of Carlos Ruiz Safon's style, in particular in the context of Spanish literature, his novel Lord of the Mist and the image of the mystical in it.

The practical section provides a detailed analysis of the lexical and stylistic means used in the novel to create a mystical atmosphere, and explores the ways in which they can be reproduced in Ukrainian translation. Particular attention is paid to comparing the original and the translation, identifying the transformations used by the translator. The comparative analysis of grammatical means in the novel is also carried out.

The analysis shows that preserving the mystical tone of the original in translation requires a deep understanding of the lexical and stylistic features of the text, as well as the use of various translation techniques, such as adequate reproduction of the figurative system and stylistic means that create a mystical effect.

Keywords: *translation transformations, adequacy of translation, lexical and stylistic means, image of the mystical, translation of a literary work*

ЗМІСТ

ВСТУП	5
Розділ I. ХУДОЖНІЙ ПЕРЕКЛАД ТА ЗАСОБИ ВІДТВОРЕННЯ ТОНАЛЬНОСТІ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ	7
1.1 Особливості художнього перекладу	7
1.2 Специфіка художнього тексту	12
1.3 Лексико-граматичні особливості художнього тексту	14
1.4 Особливості стилю авторів художніх текстів	16
1.5 Критерії адекватного перекладу художнього тексту	19
1.6 Роман Карлоса Руїса Сафона «Володар Туману»	20
1.7 Особливості стилю Карлоса Руїса Сафона	21
1.8 Образ містичного в іспанській літературі	21
Висновки до I розділу	24
Розділ II. ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ТА ГРАМАТИЧНІ ЗАСОБИ ВІДТВОРЕННЯ МІСТИЧНОГО В ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ КАРЛОСА РУЇСА САФОНА "ВОЛОДАР ТУМАНУ"	26
2.1 Порівняльний аналіз лексико-стилістичних засобів вираження містичного у романі Карлоса Руїса Сафона «Володар Туману» та його перекладу	26
2.2 Аналіз граматичних трансформації для засобів вираження містичного у романі Карлоса Руїса Сафона «Володар Туману» у його перекладі українською мовою	38
Висновки до II розділу	43
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	46
RESUMEN	51

Вступ

Для своєї дипломної роботи я обрала тему «Лексико-стилістичні засоби вираження містичного у романі Карлоса Руїса Сафона «Володар Туману» і засоби його відтворення в українському перекладі».

Актуальність теми полягає в дослідженні лексико-стилістичних засобів, за допомогою яких автор утворює атмосферу містичного в романі. Роман Карлоса Руїса Сафона "Володар Туману" відзначається багатством образності та мовних засобів, які сприяють створенню загадкового, таємничого світу. Дослідження таких засобів відтворення містичного в українському перекладі є актуальним з точки зору лінгвістики, культурології та літературознавства.

Новизною дипломної роботи є комплексний аналіз оригіналу та перекладу, дослідження передбачає систематичний аналіз як оригінального тексту іспанською мовою, так і його українського перекладу; порівняння різних перекладацьких стратегій; дослідження семантичних змін та трансформацій в тексті.

Предметом дослідження є роман Карлоса Руїса Сафона «Володар Туману» та його переклад українською мовою, здійснений С.Борщекстким.

Об'єктом дослідження лексико-стилістичні засоби вираження містичного в зазначеному романі та засоби його відтворення в українському перекладі.

Метою цієї бакалаврської роботи є дослідження лексико-стилістичних засобів вираження містичного у романі та їх відтворення в українському перекладі, спрямоване на розкриття методів та прийомів перекладу, які дозволяють зберегти та передати містичну тональність оригіналу, а також на розкриття особливостей використання мовних засобів у створенні містичного образу.

Завданням дипломної роботи є аналіз лексико-стилістичних засобів, що використовуються автором для створення містичної атмосфери в романі Р. Сафонв "Володар Туману"; вивчення специфіки перекладу містичного контексту з іспанської мови на українську; порівняльний аналіз оригінального тексту та його українського перекладу з урахуванням збереження містичного смислу та ефективності передачі образності.

У роботі використано різні **джерела**, такі як підручники, наукові статті та монографії, літературні дослідження про твір та автора, статті, інтернет джерела та сам твір Карлоса Руїса Сафона та його переклад.

Методологічною основою даної роботи є порівняльний метод дослідження, а також літературознавчий, мовознавчий та перекладознавчий аналізи.

Виконана **робота включає** вступ, розділ «Художній переклад та засоби відтворення тональності художнього твору», розділ «Лексико-граматичні та стилістичні засоби відтворення містичного в перекладі роману Карлоса Руїса Сафона «Володар Туману», висновки до кожного з розділів та загальні висновки, список використаної літератури.

У результаті даної дипломної роботи очікується виявлення та аналіз лексико-стилістичних засобів, які були використані автором для створення містичного настрою у романі "Володар Туману". Оцінка ефективності відтворення містичного контексту в українському перекладі через аналіз лексико-стилістичних засобів, використаних перекладачем.

Розділ I. ХУДОЖНІЙ ПЕРЕКЛАД ТА ЗАСОБИ ВІДТВОРЕННЯ ТОНАЛЬНОСТІ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ

1.1 Особливості художнього перекладу

Переклад – це вид мислительно-мовленнєвої діяльності, але кожен з етапів має свою специфіку. Початковим етапом є осмислення перекладачем загального смислу оригінального тексту, що призводить до формування цілісного образу – створення текстового концепту як ментальної репрезентації, що виникає під час інтегрування інформації тексту в цілісну картину світу перекладача-інтерпретатора. Цей концепт служить основою для формування образу цільового тексту, який поєднує ключові характеристики оригінального текстового концепту, що можуть бути відтворені у національній культурній картині світу цільової аудиторії. [21:120]

Термін «переклад» тісно пов'язаний із такими поняттями, як «інтеграція етнокультур», «міжкультурна комунікація» та «діалог культур». Інтеграція етнокультур – це синтез та освоєння типологічних рис і характеристик різних культур. А саме, це взаємодія, коли сучасна цивілізація, що розвивається в умовах глобалізації, збагачується та оновлюється через усвідомлення нових принципів мислення та культури, іншими словами, через діалог культур. Діалог культур стає одним з ключових факторів взаємодії у міжнародній спільноті та основною рисою глобалізації у третьому тисячолітті. [21:121]

Для перекладачів, робота над художніми перекладами завжди є найбільш творчою та вимагає найбільше зусиль. Тут не вимагається абсолютна точність або буквальність, особливо коли мова йде про переклад літературних творів. Головне завдання полягає в тому, щоб передати душу та суть твору, і це може бути надзвичайно важко і вимагати великої майстерності від перекладача. [27]

Художні переклади мають велике значення для всіх нас і для світової культури взагалі. Завдяки ним різні нації можуть ознайомитися з творами великих письменників, які було б надзвичайно важко зрозуміти без перекладу. І сьогодні ми можемо насолоджуватися новими творами світової літератури завдяки високоякісним перекладам. [27]

Так, від мети, яку ставить перед собою перекладач, дійсно залежить якість перекладу. В художньому перекладі зазвичай виділяють три основні мети:

- Представлення творчості автора: перекладач має за мету ознайомити читачів з творчістю письменника, чий твори вони не можуть прочитати самі через незнання мови автора. Це означає передачу не лише змісту твору, а й його стилю, індивідуальних особливостей та манери письма автора.
- Відтворення культурних особливостей: друга мета полягає в тому, щоб ознайомити читачів з особливостями культури іншого народу, які відображені у тексті. Це може включати в себе традиції, звичаї, менталітет, історію та інші аспекти культури, які відображені в творі.
- Передача змісту твору: третя мета полягає в тому, щоб читачі могли ознайомитися з самим змістом літературного твору. Перекладач має передати не лише сюжетні лінії та ідеї, а й емоційну та філософську глибину твору. [22:79]

Ці три мети спрямовані на те, щоб зробити твір доступним і зрозумілим для аудиторії, яка не має можливості прочитати його в оригіналі.

У той же час, щоб переклад не втратив цінності в новому мовному середовищі, перекладач повинен взяти на себе функції автора і навіть у певному розумінні повторити творчий процес його створення. Це означає наповнення твору новими асоціативними зв'язками, які викличуть нові образи, властиві носіям певної мови. Перекладач не лише повинен мати широкі знання і ерудицію, необхідні для перекладу, але й інтуїтивно відчувати текст і знати найкращий варіант перекладу слова, фрази або речення. Важливою навичкою є вміння виокремлювати та точно відтворювати основні елементи твору, зберігаючи при цьому індивідуальний стиль автора і в певних літературних ситуаціях активізувати творчу функцію перекладу. [24:223]

Перекладач має пам'ятати, що мова перекладу, або цільова мова, не є простою копією мови оригіналу. Вона існує як окрема підсистема зі своїми характеристиками, що відрізняються від мови оригінальних творів, написаних цією ж мовою. Ця унікальна підсистема формується під впливом факторів, не властивих створенню оригінальних текстів. Перекладач, враховуючи контекст, особливості аудиторії та інші чинники, використовує мову перекладу не так, як це роблять носії мови. [10:105]

Багато перекладачів називають переклад художніх текстів фактично створенням нового твору. Це вимагає глибокого відчуття стилю, багатого словника і розуміння культури та історії країни, про яку йде мова. Високо фахового перекладача також відрізняє інтуїція та проникливість, які

допомагають передати всі відтінки образів героїв, деталі сюжету і загальний настрій твору точно і виразно.

Абсолютно неприпустиме дослівне перекладання. У художньому перекладі немає місця для простого «слово в слово», оскільки структура речень відрізняється у різних мовах. Готовий переклад має стати виразним та гармонійним твором, тому перекладач витрачає значні зусилля на творчий процес. Досягнення точності та буквалізму не має жодного місця у цьому контексті. [26:36-38]

Перекладач, який має враховувати велику кількість вимог для повного й адекватного відтворення тексту оригіналу, повинен керуватися кількома основними критеріями:

- Адекватність перекладу
- Збереження тропів і фігур мови під час перекладу
- Урахування культурологічних та часових аспектів написання твору
- Врахування специфіки літературного напрямку, до якого відноситься текст оригіналу
- Відтворення індивідуального стилю письменника [29:1-2]

Адекватний переклад фразеологізмів, прислів'їв, та інших сталих виразів є важливою складовою цієї роботи. Знаходження адекватних еквівалентів у іншій мові може бути складним завданням. Іноді перекладачі використовують спеціальні прийоми для цього. Оскільки ці вирази мають велике значення для характеру твору та передачі емоційного й філософського навантаження автора, ця частина роботи має важливе значення.

Збереження гри слів, іронії та гумору автора є найскладнішим завданням перекладу. Не кожен перекладач здатний впоратися з цим, проте це надзвичайно важливо, оскільки гумористичні елементи часто відіграють ключову роль у розкритті характерів персонажів та демонстрації позиції автора.

Створення художнього перекладу нерозривно пов'язане з розумінням життя, побуту, соціального оточення, історичного контексту і т.д. Важливо також забезпечити максимальну близькість перекладу до оригіналу. Тому перед перекладачем стоїть завдання збалансувати ці дві вимоги: зберегти стиль, зміст та ідіостиль автора, а також зробити текст цікавим і зрозумілим для майбутнього читача.

Твори художньої літератури відрізняються від текстів інших стилів тим, що їхня головна мета – створення естетичного враження, формування художнього образу. Ця естетична спрямованість відрізняє художнє мовлення від інших видів мовної комунікації, де інформаційний зміст є головним і самостійним. [21:123]

Під час процесу перекладу перекладач вдається до різних технічних перекладацьких прийомів:

- **Запозичення:** запозичення передбачає використання слів або виразів із мови оригіналу безпосередньо в мові перекладу без перекладу. Цей метод часто використовується, коли в мові перекладу немає прямого еквівалента або коли запозичене слово має специфічну культурну коннотацію. [21:124]
- **Калькування:** калькування – це буквальний переклад слова чи фрази з мови оригіналу мовою перекладу. Цей метод часто використовується для спеціалізованих термінів або коли перекладач хоче підкреслити значення оригінального слова чи фрази. [13:122]
- **Дослівний переклад:** дослівний переклад передбачає переклад тексту джерела слово за словом мовою перекладу. Цей метод часто використовується, коли перекладач хоче донести точний сенс оригінального тексту або коли немає іншого відповідного методу перекладу. Однак дослівний переклад іноді може призводити до незграбного або неприродного звучання мови перекладу. [13:122]
- **Еквівалентність:** еквівалентність передбачає передачу значення тексту джерела природним і ідіоматичним способом мовою перекладу. Цей метод часто використовується, коли в мові перекладу немає жодного слова чи фрази, які мають точно таке ж значення, як слово чи фраза в мові оригіналу. [21:124]
- **Адаптація:** адаптація передбачає зміну ситуації чи контексту тексту джерела, щоб зробити його більш відповідним мові перекладу. Цей метод часто використовується, коли культурний контекст тексту джерела дуже відрізняється від мови перекладу. [21:124]
- **Транспозиція:** транспозиція передбачає зміну граматичної структури тексту джерела, щоб зробити його більш природним мовою перекладу. Цей метод часто використовується, коли граматична структура мови оригіналу сильно відрізняється від мови перекладу. [6: 244]
- **Модуляція:** модуляція передбачає незначну зміну значення тексту джерела, щоб зробити його більш відповідним мові перекладу. Цей метод

часто використовується, коли культурний контекст тексту джерела відрізняється від мови перекладу. [6: 244]

Якісний художній переклад вражає так, ніби він сам є оригінальним твором. Він утримується в одній стилістиці з першого до останнього слова і передає сенс і настрій, задуманий автором. Вільний переклад не спотворює структуру, форму та зміст оригінального тексту. Якісний переклад не містить граматичних, синтаксичних або пунктуаційних помилок і пройшов редакційну ревізію. [5]

Отже, слід відзначити, що переклад художніх творів відіграє важливу роль у теорії та практиці перекладу. Якість перекладу в значній мірі визначає повне розуміння певного твору або навіть кількох творів аудиторією. Якість перекладу художнього твору проявляється лише тоді, коли перекладач здатен відтворити всі художні прийоми та зберегти особливу атмосферу сюжету та стиль конкретного автора. [20:473]

Щоб успішно впоратися з художнім перекладом, перекладач повинен не лише розуміти мову оригіналу і цільову мову, але й мати глибоке розуміння контексту, в якому функціонує текст. Це охоплює культурні, історичні та соціальні аспекти, які впливають на сприйняття та тлумачення тексту.

Крім того, художні тексти часто мають власні стильові особливості, такі як манера письма автора, його емоційна інтенція та індивідуальний голос. Перекладач повинен бути здатний передати ці аспекти, зберігаючи автентичність та атмосферу оригіналу.

Успішний художній переклад також вимагає від перекладача сприйняття мистецької цінності тексту. Це означає не лише передачу змісту, а й розуміння та відтворення естетичного досконалості та індивідуальності оригінального твору.

Художні тексти часто містять образи та персонажів, які мають свою унікальну індивідуальність та характер. Перекладач повинен відтворити цю індивідуальність через відповідний вибір мовних засобів та стилів.

Нарешті, художні переклади можуть включати в себе використання креативних стратегій, таких як адаптація або трансформація, щоб забезпечити відтворення смислу та емоційного змісту оригіналу.

1.2 Специфіка художнього тексту

Художній стиль – це особлива манера викладу та вираження, яка використовується в літературних творах, таких як поезія, проза та драма. Основне завдання художнього стилю полягає в тому, щоб впливати на почуття, думки та психіку читачів чи глядачів за допомогою змісту і форми творів. Використовуються всі можливі мовні засоби та лексичний потенціал мови для досягнення цієї мети. [23]

Художній стиль виявляється у формах драми, прози та поезії, які відповідно поділяються на різні жанри. Ось деякі характерні особливості художнього стилю:

- Образність: використання різних видів образів, таких як образ-персонаж, образ-символ, словесний образ чи зоровий образ.
- Поетичний опис подій навіть у прозових і драматичних творах.
- Естетика мовлення: створення мовними засобами естетичного враження, що має за мету розбудити в читача почуття прекрасного.
- Експресія та інтенсивність виразності: використання різних стилів тональності, засобів виразності, таких як урочистий, піднесений, увічливий, пестливий, лагідний, схвальний, фамільярний, жартівливий, іронічний, зневажливий, грубий і т.д.
- Зображувальність: використання тропів (епітети, порівняння, метафори, алегорії, гіперболи, перифрази тощо), віршованої форми та інших поетичних фігур для конкретного і чуттєвого опису реальності.
- Відсутність регламентування вживання засобів та способів їх поєднання.
- Суб'єктивізм: розуміння та відображення світу з точки зору автора, що відображається у світогляді, світовідчутті та світовідтворенні. [23]

До основних лексико-стилістичних та граматичних засобів художнього стилю можна віднести наступні:

- Багатство лексики, зокрема конкретно-чуттєвої.
- Емоційно-експресивна лексика, включаючи синоніми, антоніми, омоніми, фразеологізми.
- Авторські новотвори.
- Використання історизмів, архаїзмів, діалектизмів, просторічних складників та жаргонізмів.

- Активне використання дієслівних форм.
- Різноманітні типи речень, синтаксичні зв'язки, особливості інтонації та ритмомелодії.
- Використання різноманітних стилістичних фігур, таких як еліпсис, періоди, риторичні питання, звертання, багатосполучниковість, безсполучниковість тощо. [28]

Художній текст характеризується багатьма особливостями. Він містить різноманітні образи, використовує різні мовні та стилістичні засоби, а також різні тропи та фігури. У художньому стилі широко використовуються різноманітні дієслівні форми. Цей стиль також характеризується свободою синтаксичного конструювання, що дозволяє використовувати різні функціональні типи мовлення та їх комбінації. Такі особливості роблять художній стиль природним середовищем для творчості та виразності в літературному тексті. [25]

Естетична цінність художніх творів часто виявляється через використання мовних засобів для створення краси, гармонії та емоційної напруги.

Образність та символізм є загальними рисами художніх текстів, де вони використовуються для передачі складних ідей та емоцій через відтворення образів та символів.

Кожен автор має власний стиль письма (котрі також називають ідіостиль, стильову домінанту), який виявляється через вибір мовних засобів, синтаксичні конструкції та ритмічність тексту. [16:30]

Художні тексти можуть містити елементи різних культур, що вимагає від перекладача глибокого розуміння та врахування міжкультурних нюансів та контексту.

Емоційна виразність художніх текстів створює унікальну атмосферу, яку перекладач повинен зберегти у перекладі, щоб передати читачу емоційний зміст оригіналу.

Персонажі у художніх текстах можуть мати складний характер та індивідуальні особливості, які необхідно відтворити у перекладі для збереження автентичності та достовірності. [12]

1.3 Лексико-граматичні особливості художнього тексту

На лексичному рівні аналіз твору відображає багато аспектів самого тексту, його стилю та художніх особливостей. Це охоплює не лише вибір слова чи фрази, а й загальний стиль мовлення, використання стилістично забарвленої лексики та її взаємозв'язок з контекстом.

Мовна лексика, яку обирає автор, відображає його творчий підхід, стиль написання, а також ставлення до зображуваного. Лексика може бути загальнолітературною або загальнорозмовною, а також стилістично забарвленою – літературною чи розмовною. Літературна лексика може включати архаїзми, іноземні слова, авторські неологізми, терміни та поетичні вирази, в той час як розмовна лексика може містити жаргонізми, діалектизми, авторські неологізми, професіоналізми та сленг. Крім того, спосіб використання слів у прямому або переносному значенні, а також їхня зв'язаність з контекстом, відіграють важливу роль у створенні загальної атмосфери та естетичної виразності твору. [14]

У художніх текстах спостерігаються особливості у використанні мовних засобів, які роблять їх відмінними від інших літературних форм. Ці особливості включають різноманітність та експресивність лексики, що створює особливу атмосферу та сприяє емоційному зв'язку з читачем. Автори можуть використовувати фігури мови та стилістичні засоби, які надають тексту естетичної та емоційної сили. Часто автори застосовують нестандартні граматичні конструкції для створення особливої атмосфери. Ритмічність та мелодійність тексту забезпечуються використанням звукових ефектів, таких як рими та асонанси. Діалоги та описи в художніх текстах відтворюють мовні особливості епохи, регіону чи соціальної групи, до яких належать герої, і сприяють розвитку сюжету. [14]

Художні тексти відрізняються від інших літературних форм своєю естетичною цінністю та здатністю створювати глибокі емоційні зв'язки з читачем. Автори використовують різноманітні фігури мови та стилістичні засоби, щоб надати текстам особливої виразності та експресивності. Крім того, у художніх текстах часто зустрічаються нестандартні граматичні конструкції, які додатково підкреслюють їхню унікальність та автентичність. Результатом є тексти, які не лише передають інформацію, а й захоплюють, залишаючи незабутні враження у читачів. [27]

Дослідження мовного стилю художнього тексту на лексичному рівні відображає інформацію про його естетичну спрямованість, жанрові

особливості та стильові уподобання автора, а також особливості вживання слова в прямому та переносному значенні. Це досягається через використання різних лексичних засобів:

В структурі художнього твору можна виділити слова-маркери, які часто повторюються і стають асоційованими з певною тематикою або ідеєю твору:

- Лексика, що відображає жанрові особливості тексту, наприклад, використання специфічних термінів у науковій фантастиці або історичній прозі.
- Вживання жартів і примовок, які додають твору жвавості та гумору.
- Афористичні висловлювання, що надають тексту філософської глибини та вишуканості.
- Використання парадоксів для підкреслення складності та багатогранності змісту твору.
- Чистота мови, що демонструє високий літературний рівень тексту.
- Використання сленгу чи діалектів для додання тексту автентичності та соціальної спрямованості. [28]

Мовна характеристика художнього тексту не лише визначається вибором лексичних одиниць, але і граматичними особливостями мовлення, які часто мають емпатичне значення. Синтаксичні структури, які використовує автор для побудови висловлювань, можуть включати такі елементи, як довжина речень, їх структура, наявність або відсутність другорядних членів, повтори та синтаксичний паралелізм, які додають додаткову інформацію про стиль тексту та його емоційне забарвлення. [23]

Синтаксичні особливості мови художнього тексту допомагають розкрити його індивідуальність та вносять додаткові змістовні відтінки в його образ. Часто мовні засоби виконують кілька функцій одночасно, що множать і посилюють смисли.

Серед механізмів створення специфічності в синтаксисі можна виділити наступні:

- Відсутність або недостатність синтаксичних елементів, наприклад, апозіопезис (умисно недоговорене речення), що може використовуватися для створення емоційного ефекту або підкреслення особливостей стилю.
- Надмірність синтаксичних елементів, наприклад, простий повтор або використання полісиндетону, що може використовуватися для створення емоційного чи ритмічного ефекту.

- Незвичайне розміщення компонентів пропозиції, наприклад, інверсія, що може використовуватися для емоційного виділення певних елементів висловлювання.
- Переосмислення синтаксичних значень, наприклад, емоційне заперечення у формі твердження або питання, що може використовуватися для створення ефекту несподіваності або підкреслення емоційного стану.
- Особливі форми синтаксичного зв'язку між членами речення, наприклад, відокремлення, що може використовуватися для акцентування певних елементів висловлювання.
- Ці синтаксичні особливості разом з лексичними засобами створюють неповторну стилістичну картину художнього тексту, яка захоплює і надихає читачів. [27]

1.4 Особливості стилю авторів художніх текстів

Кожен письменник має унікальні особливості стилю, які відзначають його твори і допомагають їх впізнати. Художній текст взаємодіє з читачем через словесно-мовленнєвий акт, який реалізується через використання мови. Аналіз тексту сприяє кращому розумінню його змісту та мотивує вибір певних мовних засобів і прийомів. Мовні засоби, використані автором, є ключами до розуміння його концепції. Індивідуальність митця важлива для дослідження його тексту, оскільки автор є необхідною складовою художньої комунікації. Вибір мовних засобів і прийомів відображає світогляд та особистість автора, відтворюючи його індивідуальний стиль письменника засобами загальної мови. [2]

Індивідуальний стиль є ключовим поняттям у вивченні мови художньої літератури. Дослідження ідіостилу письменника в рамках ідіостилістики дозволяє визначити вплив автора на формування та еволюцію літературної мови, періодизувати її, а також розкриває психологічний та художній світ митця. Аналіз ідіостилу допомагає вивчити використання мовних засобів у художніх текстах автора залежно від їх призначення, а також відтворює індивідуальний словниковий запас письменника. Сучасна лінгвоперсонологія, яка є новою міждисциплінарною наукою, вивчає ідіостиль письменника з різних перспектив, включаючи лінгводидактичний, лінгвокультурологічний, лінгвопоетичний, соціолінгвістичний та психолінгвістичний аспекти. [7:5]

Дослідження авторського стилю можна проводити як з мовознавчого, так і з літературознавчого погляду. З мовознавчої точки зору, особливу увагу слід

звертати на виразність та емоційність мовних засобів, зокрема на синтаксичному рівні. Літературознавчий аналіз стилю включає застосування різних літературознавчих моделей для дослідження композиції та поетичних засобів твору. Існує розрізнення між художньою та інтерпретаційною літературними моделями, що дозволяє розкрити всю повноту художнього тексту через поетичний аналіз. Авторський стиль відображає його особистісний багаж, характер, унікальні риси, історичний контекст, індивідуальне сприйняття та емоційний досвід. Його можна розглядати як основну одиницю аналізу, що виражається через сюжет, образи та зміст твору. [15:164]

У творчості письменників і їх перекладаців виявляється індивідуальна манера використання мовних образів, що відображає національну специфіку літератури та її історичне забарвлення. Ця унікальність виражається в системі мовних засобів, які використовує автор, залежно від його світогляду, естетики та приналежності до певної епохи або літературної школи. Перекладачам важливо дотримуватись цих особливостей для вірної передачі ідейно-художнього спрямування оригінального твору.

Стиль авторів художніх текстів відображається у їхньому виборі мовних засобів та синтаксичних конструкцій. Це також включає в себе використання різноманітних риторичних прийомів, які надають текстам додаткову експресію та емоційну силу. Крім того, автори мають свої власні стилістичні особливості, такі як вибір метафор, образів та інших стилістичних засобів. Важливо також зазначити, що стиль автора виявляється в загальній організації та структурі тексту, а також у формуванні індивідуального мовлення персонажів, яке відображає їхні характери та особливості. Ці аспекти стилю роблять кожен твір унікальним та неповторним, віддзеркалюючи особистість та творчість його автора. [1]

Стиль авторів художніх текстів відтворює їхні унікальні голоси та ідентичності через вибір мовних засобів та синтаксичних прийомів. Він виявляється у кожній деталі тексту, починаючи від вибору слів і закінчуючи організацією сюжету. Використання різних фігур мови, таких як метафори, аналогії та алегорії, надає текстам глибину та експресію. Авторський стиль є своєрідним підписом, що робить кожен твір унікальним і відомим саме за своїм голосом. Через стиль автор передає свої думки, емоції та індивідуальні погляди, створюючи твори, які залишають незабутні враження у читачів. [9]

Для досягнення цієї мети письменники та перекладачі використовують різноманітні засоби художньої виразності та образності, які допомагають передати думки, почуття та оцінки автора:

- Епітети
- Метафори
- Порівняння
- Уособлення
- Гіперболи та літоти
- Іронія
- Оксюморон
- Фразеологізми та стійкі вислови
- Терміни обмеженого вжитку
- Неологізми
- Діалектизми
- Гра слів

Ці засоби допомагають створити більш точний, повний, образний та яскравий переклад твору, передаючи думки, почуття та оцінки автора з вірною передачею його стилю та художнього підходу. [22:80]

У кожного письменника є своя унікальна манера вираження, що відображає його унікальні погляди на світ, художні переконання та індивідуальність особистості. Ця індивідуальність обумовлена не лише особистим світосприйняттям, а й контекстом часу та культурним середовищем, в якому живе автор. Вибір мовних засобів, які використовує письменник, є важливим аспектом його творчого процесу. Відтак, якість та точність передачі ідейно-художнього змісту оригінального тексту в перекладі залежить від того, наскільки перекладач може відтворити цю індивідуальність мови автора у новій мові. Наприклад, манера використання епітетів, метафор, порівнянь та інших образних засобів може бути характерною саме для даного письменника або літературного напрямку. Таким чином, вірність передачі цих художніх особливостей у перекладі дозволяє зберегти автентичність та неповторність оригінального твору, а також зберегти його художню цінність для нової аудиторії. [20:473]

Специфічний стиль письма виникає з взаємозв'язку мови та мислення, відображаючи у своїй сутності мовну картину світу, де поєднано загальне і індивідуальне, загальне і унікальне. Розуміння особистого письмового стилю передбачає виявлення не лише формальних відмінностей між стилями, але й

глибоке проникнення у стиль художніх творів, розкриття змістової сутності форми як ключового елемента індивідуального стилю. Особистий стиль письменника взаємодіє з літературною мовою, її фольклорними, усно-розмовними та писемно-літературними традиціями в складних взаємозв'язках. [17:195].

1.5 Критерії адекватного перекладу художнього тексту

Переклад художнього тексту є складним завданням, яке вимагає від перекладача не лише володіння мовами, але й чутливості до стилістики, культурних нюансів та відтворення авторського задуму. Нижче наведено ключові критерії, що визначають якість перекладу художнього тексту [8:96]:

- Відтворення стилю та манери автора: перекладач повинен бути здатний відтворити не лише зміст та сюжет тексту, а й стилістику, манеру письма та індивідуальний авторський голос.
- Збереження емоційного забарвлення: вдалому перекладу необхідно передати емоційне забарвлення, яке міститься у вихідному тексті. Це може включати в себе тон, настрій, відчуття персонажів тощо.
- Врахування культурних та історичних контекстів: перекладач повинен мати глибоке розуміння культурних та історичних нюансів як мови оригіналу, так і мови, на яку перекладається текст. Це допомагає уникнути неправильної інтерпретації або втрати смислу.
- Дотримання лексичної та граматичної відповідності: переклад повинен бути лексично та граматично правильним, а також відповідати мовному рівню та стилю оригіналу.
- Збереження образності та образів: важливо, щоб переклад передавав образи та образність оригіналу, оскільки вони можуть бути ключовими для розуміння тексту та переживання читачем.
- Пошук компромісу між буквальним і вільним перекладом: перекладач повинен знаходити баланс між буквальним перекладом, що передає точний зміст, та вільним перекладом, який дозволяє зберегти стилістику та емоційний зміст оригіналу.
- Рецензування та редагування: після завершення перекладу необхідно провести рецензування та редагування тексту для виправлення будь-яких неточностей або недоліків. [3:54-56]

1.6 Роман Карлоса Руїса Сафона «Володар Туману»

Для своєї дипломної роботи я обрала роман Карлоса Руїса Сафона «El príncipe de la niebla» та його переклад українською мовою – «Володар Туману».

«El príncipe de la niebla» – це захопливий роман для підлітків, написаний Карлосом Руїсом Сафоном і опублікований у 1993 році. Він є першою частиною «Трилогії туману» (La Trilogía de la Niebla) автора. Події твору відбуваються у 1943 році, у мальовничому селі біля Атлантичного узбережжя під час Другої світової війни, роман сповнений загадок, пригод та величезної дози напруги. [35]

Цей твір відзначений своєю виразною атмосферою та вмілим змішанням фантастичних елементів з історичним фоном. Він швидко став класикою серед молодіжної літератури, завойовуючи ряд літературних нагород. Автор також відомий своїми іншими відомими творами, такими як «Тінь сонця», «Марина» та «Палац середньовіччя».

Роман «El príncipe de la niebla» – це не лише роман про пригоди, а й про відчуття та взаємозв'язок між персонажами, що створюють глибокий емоційний зв'язок з читачем. Особливу увагу заслуговує вміло створена атмосфера та відтворення епохи – автор детально працює над історичним контекстом, що робить читання твору ще захопливішим. [11]

Невід'ємною частиною роману Р.Сафонв «El príncipe de la niebla» є його глибокий сюжет та вмілий розвиток подій. Автор майстерно розкриває характери головних героїв та їхні взаємини, створюючи цікаві та з незабутні образи.

Роман також має свій неповторний стиль письма, що характеризується ліричністю та містичністю. Це додає твору додаткового шарму та робить його особливим для читачів різних вікових груп.

Загалом, «El príncipe de la niebla» – це не лише цікавий пригодницький роман, але й важлива літературний доробок, який залишає свій слід у серцях читачів завдяки своїй емоційній глибині та влучному відтворенню часу та місця. [11].

1.7 Особливості стилю Карлоса Руїса Сафона

Розглядаючи ідіостиль як сукупність глибинних механізмів творення текстового простору автором, що вирізняють його серед інших, а також систему мовно-стилістичних засобів, характерних для творчої манери конкретної мовної особистості автора, можна визначити особливості творчості Карлоса Руїса Сафона наступним чином:

- Синтез різноманітних жанрів, які включають у себе детектив, драму, пригоди, фантастику, романтику, жахи, філософію та комедію, а також елементи соціального та готичного роману. [31]
- Використання вишуканого стилю, на який має вплив естетика готики та експресіонізму, а також аудіовізуальним наративом та комбінацією різних наративних елементів, що дозволяє поєднувати різноманітні елементи з традиційного роману XIX століття. [34]
- Використання іронії як засобу вираження авторської оцінки, що відображається у тому, що серйозні теми представлені в іронічному ключі. [37]
- Специфіка синтаксичної організації тексту роману, яка включає у себе складні синтаксичні конструкції, багатокомпонентні складні речення з різними видами сурядного та підрядного сполучникового зв'язку, а також ускладнення підрядних зв'язків у межах одного речення за допомогою герундіальних та вставних конструкцій. Ці елементи синтаксичної структури посилюються за рахунок образності, досягнутої за допомогою стилістичних фігур, таких як апозиція, парцеляція, період, повтори, зевгма та інверсія. [4:147]

Літературна творчість Карлоса Руїса Сафона відрізняється вишуканим стилем, який багато в чому вплинули аудіовізуальний наратив, готична та експресіоністична естетика, а також комбінація різних наративних елементів у технічно досконалому стилі [33]. Ця техніка дозволяє йому об'єднувати різноманітні компоненти, від класичного роману 19-го століття до вражаючого використання образів і текстур з великою сенсорною виразністю. [30]

1.8 Образ містичного в іспанській літературі

Оскільки темою пропонованої розвідки є саме відтворення містичного в романі Карлоса Руїса Сафона «Володар Туману», розглянемо побіжно в

цілому відображення містичного в літературі і, зокрема, в іспанській літературі.

Містичний образ у літературі відображає прагнення людини до духовної глибини, пошуку змісту життя, спілкування з вищими силами, дослідження та розкриття невидимого світу. Він може набувати різних форм та виявлятися через різноманітні символи, алегорії, образи та мотиви, що створюють особливу атмосферу та емоційний зв'язок з читачем. [19:248]

Однією з основних рис містичного образу є його символічність. Символи у містичній літературі часто мають глибокий архетипний зміст, що відображає універсальні духовні та емоційні реалії. Наприклад, образи світла і темряви, вогню і води, неба і землі можуть символізувати протистояння добра і зла, духовного та матеріального, душі та тіла.

Ще однією важливою характеристикою містичного образу є його емоційна зарядженість. Літературні твори, що відображають містичний досвід, часто викликають у читачів глибокі емоції, такі як захоплення, трепет, блаженство, спокій або жах. [18]

Крім того, містичний образ часто виявляється через алегорію – літературний прийом, що полягає у представленні абстрактних ідей або моральних понять у вигляді конкретних образів чи ситуацій. Це дозволяє авторам виразити складні філософські ідеї та духовність через конкретні образи та сюжетні лінії. [18]

Містичний образ може також виявлятися через різноманітні мотиви, такі як пошук Божественного, самореалізація, спілкування з ангелами або святими, відкриття духовного світу, та інші. Ці мотиви допомагають поглибити розуміння духовної сутності людини та її відносин з Космосом.

Іспанська містична література, зокрема твори Сан Хуана де ла Крус, Санта Терези з Авіли, або Хуана де Ла Фуенте, вражає своєю глибиною, емоційністю та символізмом. Вона є важливим виявом духовного пошуку людини і впливає на формування світогляду та духовності не лише в Іспанії, але і в усьому світі. [36]

Основні характеристики іспанської містичної літератури:

- Відсутність субстрату в авторів середньовічної літератури: іспанська містика виникла безпосередньо в середовищі культури Середньовіччя, не віддавшись під сильний вплив творчості авторів цього періоду. Замість

цього, вплив на формування містичної літератури справляли література арабів і євреїв.

- Хронологічне положення і важливість: іспанська містика є останнім етапом розвитку містичної літератури, але водночас є одним з найвизначніших за своєю красою і глибиною. Вона відображає не лише естетичні аспекти, але й глибокі духовні прагнення.
- Еклектичний характер авторів: представники іспанського містицизму знаходяться на межі між профанним і сакральним. Вони об'єднують у своїх творах речі повсякденного життя з особистим духовним просвітленням, створюючи особливу еклектичну атмосферу.
- Філософія аскетизму: містицизм нерозривно пов'язаний із філософією аскетизму, що є важливим компонентом іспанської культури від давнини до сучасності. Ця філософія виражає прагнення до духовного піднесення через відмову від матеріального.
- Літературна якість: іспанська містика має високу літературну якість і визнана як важливий аспект іспанської культури в світі. Її твори відрізняються якістю мови і виразності, а також високим естетичним рівнем.
- Прагнення до морального виховання: містична література ставить перед собою завдання впливати на моральне виховання людей. Вона використовує метафори і алегорії, щоб передати свої думки та ідеї.
- Містичний досвід як благодать: містицизм розглядається як вищий вираз Божої благодаті, яку слід приймати і передавати іншим через літературні твори. [32]

Ці характеристики показують багатогранність і важливість іспанської містичної літератури як складної феномену культури та літератури.

ВИСНОВКИ ДО I РОЗДІЛУ

Переклад – це складна та багатогранна діяльність, що вимагає розуміння не лише словесного змісту, а й контексту, культурних особливостей та емоційного навантаження оригіналу. Основною метою перекладу є передача не лише фактів, а й духу та суті тексту, зберігаючи при цьому відтінки його автентичності. Художній переклад, зокрема, надає можливість виразити творчий потенціал перекладача, його інтерпретацію оригіналу через власний стиль та естетику мовлення.

Успішний художній переклад вимагає глибокого розуміння не лише мови, а й культурного контексту та індивідуальних особливостей автора. Це вимагає від перекладача творчості, інтуїції та вміння відтворити не лише лексичний зміст, але й емоційну та культурну глибину твору. Перекладач стає співавтором нового тексту, який, не втрачаючи зв'язку з оригіналом, отримує свою власну інтерпретацію та унікальність.

Художній стиль в літературних творах виявляється через образність мовлення, використання естетичних прийомів, експресивність та індивідуальність автора. Він дозволяє створити особливу атмосферу та сприйняття у читача, впливаючи на його почуття та емоції. Аналіз лексичного та синтаксичного рівнів тексту виявляє його особливості та неповторність, що додає тексту глибину та естетичний вираз. Таким чином, переклад та художній стиль спільно допомагають створити нові творчі шедеври, які збагачують культурний діалог та сприяють розвитку міжкультурного спілкування.

Ідіостиль письменника є своєрідним автографом творчої особистості, що виявляється через вибір мовних засобів, синтаксичні конструкції, ритміку та особливі стилістичні прийоми. Вивчення цього стилю дозволяє не лише розкрити особистісні риси письменника, а й зрозуміти його спосіб мислення, погляди на світ, внутрішній стан та емоційний доріжку. Це є ключовим аспектом літературознавства, який допомагає досліджувати та аналізувати твори з нової перспективи, враховуючи особистісну унікальність кожного автора.

Іспанська містична література, зокрема, є важливим етапом в розвитку літературної традиції Іспанії. Вона відображає духовні та філософські пошуки людства, що відбувалися в середньовічній Іспанії. Вивчення цієї літератури допомагає глибше зрозуміти релігійні й моральні погляди суспільства та їх вплив на художній вираз.

Характерними рисами ідіостилю й іспанської містичної літератури є висока якість мови, вишуканість стилістичних прийомів, глибина філософських пошуків та естетична виразність. Представники цього напрямку прагнули виразити власний духовний досвід та сприйняття божественного через літературний твір, створюючи твори, що надихають та захоплюють читача своєю глибиною та символікою.

Усе це робить ідіостиль та іспанську містичну літературу важливим об'єктом дослідження для літературознавців та культурологів, які прагнуть розкрити та зрозуміти внутрішній світ письменників та сприйняття суспільством їх творів.

Для досягнення адекватного перекладу перекладач вдається до різноманітних стратегій та прийомів, таких як: запозичення, калькування, дослівний переклад, транспозицію, модуляцію, еквівалентність та адаптацію.

Розділ II. ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ТА ГРАМАТИЧНІ ЗАСОБИ ВІДТВОРЕННЯ МІСТИЧНОГО В ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ КАРЛОСА РУЇСА САФОНА «ВОЛОДАР ТУМАНУ»

2.1 Порівняльний аналіз лексико-стилістичних засобів вираження містичного у романі Карлоса Руїса Сафона «Володар Туману» та його перекладу

Містика є одним з ключових елементів роману Карлоса Руїса Сафона «Володар Туману». Вона не просто створює атмосферу таємниці та загадковості, але й грає важливу роль у розвитку сюжету, розкритті характерів персонажів та формуванні світогляду автора. Адекватний переклад містичних елементів цього твору українською мовою є складним, але й надзвичайно важливим завданням. Перекладач має не лише вміло передати лексику та стилістику, але й зберегти ту атмосферу та емоційне навантаження, які автор вклав у свій текст.

Перекладач Сергій Борщевської досить вдало передав містичну атмосферу роману українською мовою. Він зумів зберегти лексику та стилістику оригіналу, а також передати сюжетні та композиційні особливості твору.

Під час аналізу твору я виділила дві основні групи засобів відтворення містичного в перекладі, а саме: лексико-стилістичні та граматичні засоби.

Лексичні засоби – це використання слів з містичною семантикою. Саме цих засобів найбільше у творі Карлоса Руїса Сафона «Володар Туману». Серед них у творі зустрічаються такі слова як: *la penumbra, el terror, el escalofrío, la tormenta*.

Містичне зазвичай викликає у герої відчуття тривоги, страху, занепокоєння.

При перекладі деяких містичних образів та символів перекладач вдавався до синонімічного перекладу, котрий, на мій погляд не завжди є вдалим і досягає адекватності. Зокрема, Карлос Руїс Сафон часто використовує слово *el escalofrío* аби передати почуття тривоги та страху, викликаних містичністю подій чи власне самої атмосфери:

“Recorrió con la mirada cada una de las estatuas envueltas en los tallos de la	“Він обвів поглядом кожен статую в оточенні диких трав, які колихав

hierba salvaje que se agitaba al viento hasta detenerse de nuevo en el gran payaso. <u>Un escalofrío</u> le recorrió el cuerpo y dio un paso atrás. La mano de la figura, que segundos antes había visto cerrada en un puño, estaba abierta con la palma extendida, en señal de invitación. Durante un segundo Max sintió que el aire frío del amanecer le quemaba la garganta y pudo escuchar el palpitar de su corazón en las sienes.” [45:15]	вітер, а потім знову втупив очі у велетенського блазня. По тілу хлопця пробіг <u>морозець</u>, і він відсахнувся. Щойно стиснута в кулак, рука фігури тепер була простягнута й наче кудись надила. Макс відчув, як холодне світанкове повітря обпікає горло, удари серця відлунювали йому в скронях.” [44]
“La imagen reveló la silueta a contraluz del payaso sonriente, sobre el que convergían todas las demás estatuas. Max observó detenidamente las facciones de aquel rostro y sintió de nuevo <u>aquel escalofrío</u> que le había recorrido el cuerpo cuando lo había tenido frente a frente. Había algo en la imagen que no concordaba con lo que Max recordaba de su visita al jardín de estatuas, pero la deficiente calidad de la película le impidió obtener una visión clara del conjunto de la estatua que le permitiese advertir qué era.” [45:26]	“Проти світла з’явився силует усміхненого блазня, до якого тяглися інші статуї. Макс уважно обдивився риси цього обличчя — і знову відчув, як <u>морозець</u> пробіг по тілу, коли хлопець опинився з блазнем сам-на-сам. В образі його було щось таке, що не збігалось з Максовими спогадами після відвідин саду статуй, але через погану якість плівки він не міг скласти чіткого образу статуї, щоб зрозуміти, в чому тут справа.” [44]

Перекладач використовує відповідник *морозець* для передачі цього терміну. Слово *el escalofrío* вжито згідно зі словником RAE у своєму преносному, другому значенні: “Sensación semejante al **escalofrío**, producida por una emoción intensa, especialmente de terror. Sin.: estremecimiento, sacudida, impresión, temblor” [42]

El escalofrío развичай перекладається українською мовою як *холодне тремтіння, мурашки або жах* [39]. Переклад *морозець* не є адекватним контексту, адже він не передає повного значення слова. *El escalofrío* описує не лише відчуття холоду, але й раптовий страх, огиду або хвилювання, яке супроводжується тремтінням або мурашками. В цьому контексті переклад *морозець* може бути виправданим, якщо автор хотів підкреслити фізичне відчуття холоду, яке відчуває персонаж чи хотів використовувати більш поетичну або образну мову. Однак, в більшості випадків краще

використовувати більш точний переклад, наприклад *холодне тремтіння* чи *мурашки, дрижання*.

Ще одним, на мою думку, не дуже вдалим перекладом є викорюистання слова *гроза* як відповідника для *la tormenta*. У своєму творі автор часто згадує таке явище як *la tormenta*:

“La tormenta se abatió sobre el pueblo como un siniestro espectáculo de feria ambulante. En unos minutos, el cielo se transformó en una bóveda plomiza y el mar adquirió un tinte metálico y opaco, como una inmensa balsa de mercurio. Los primeros relámpagos vinieron acompañados de la ventisca que empujaba la tormenta desde el mar.”[45:22]

“Гроза налетіла на селище, наче в жалюгідній ярмарковій виставі мандрівного театру. За кілька хвилин небо перетворилося на свинцеве склепіння, а море набуло каламутного металевого забарвлення і нагадувало величезну водойму, наповнену ртуттю. З першими блискавками налетів вітер, який гнав грозу з моря.”[44]

Слово *la tormenta* перекладена як *гроза*, зазвичай перекладається українською мовою як *буря, шторм, або ураган* [40]. Переклад *гроза* може бути виправданим в деяких контекстах, але він не є універсальним. *La tormenta* описує сильний вітер, який супроводжується дощем, снігом, градом або блискавкою. Переклад *гроза* може бути занадто вузьким, адже він не охоплює всі можливі прояви *la tormenta*. В цьому контексті переклад *гроза* може бути виправданим, якщо автор хотів підкреслити саме, головним чином, грім, який супроводжує бурю. Проте, кращими відповідниками будуть *буря* або *шторм*, адже вони охоплюють ширший спектр явищ. Окрім того, у фрагменті вдало перекладена метафора *bóveda plomiza* як *свинцеве склепіння*, перекладач цілком влучно описує склепіння, яке здається гнітючим і темним, проте важко погодитися з перекладом “*un siniestro espectáculo de feria ambulante*”[45:22] – “*жалюгідній ярмарковій виставі мандрівного театру*” [44], адже саме прикметник *siniestro* створює атмосферу містичного жаху, його відповідником могли б бути *страхотливий, моторошний* [41]. Тому, більш точним перекладом буде: *страхотливий (зловіщій) ярмарковій виставі мандрівного театру*. Цей переклад краще передає негативний емоційний вплив іспанського словосполучення.

В перекладі автор порівнює сад статуй з джунглями. В іспанському варіанті це звучить як *una requeña jungla*.

“La vegetación había invadido el lugar y lo había transformado en una <u>requeña jungla</u> de la que emergían lo que a Max le parecían figuras: figuras humanas. Las últimas luces del día caían sobre el campo y Max tuvo que forzar la vista. Era un <u>jardín abandonado</u>. Un jardín de estatuas. <u>Max contempló hipnotizado</u> el extraño espectáculo de las estatuas apresadas por la maleza y encerradas en aquel recinto, que hacía pensar en un <u>pequeño cementerio de pueblo</u>.” [45:12]	“Буйна рослинність перетворила це місце на <u>справжнісінькі джунглі</u>, серед яких Макс завважив якісь фігури, схожі на людські. Останні промені сонця падали на поле, і Максові довелося напружити зір. Це був <u>занедбаний сад</u>. Сад статуй. <u>Макс, мов загіпнотизований</u>, спостерігав дивне видовище: обплетені з усіх боків бур’янами статуї, затиснуті в кутку, що нагадував <u>сільський цвинтар</u>.” [44]

У цьому фрагменті лексичними елементами, що створюють атмосферу містичності є *jardín abandonado* – *занедбаний сад* – контекстуальний відповідник, буквально *закинутий, покинутий* [40]. *Requeña jungla* – *справжнісінькі джунглі*. Хоч *справжнісінькі* не є точним перекладом слова *requeña*, проте якщо автор хотів підкреслити емоційний вплив занедбаності місця, контраст між його колишнім та теперішнім станом, або масштабність рослинності, то *справжнісінькі* можна вважати адекватним вибором відповідника. Щодо вилучення прикметка *requeño* (*requeño cementerio de pueblo* – у перекладі *сільський цвинтар*), то воно цілком виправдане, оскільки сільський цвинтар зазвичай не буває великим. *Макс, мов загіпнотизований* – перекладач вжив порівняння, де у автора його немає, тобто замінив метафору на порівняння. Перевагами цієї трансформації є економія, що робить цей текст більш лаконічним; емоційна насиченість, тобто прикметникова вставна конструкція *мов загіпнотизований* додає емоційної насиченості опису, підкреслюючи захопленість Макса тим, що він бачить; природність, ця трансформація звучить природно українською мовою, не відчуваючись штучною або калькованою.

“En el centro del jardín de estatuas descansaba sobre un pedestal una gran figura que representaba un payaso sonriente y <u>de cabellera erizada</u>. Tenía el brazo extendido y el puño enfundado en	“В центрі саду статуй на п’єдесталі височіла велетенська фігура усміненого блазня з <u>настовбурченим волоссям</u>. Одна його рука була витягнута вперед і стиснута в

un guante <u>desproporcionadamente grande</u> parecía golpear un objeto <u>invisible</u> en el aire.” [45:15]	схований під <u>гігантською</u> рукавичкою кулак: здавалося, він завдає удару якомусь <u>невидимому предмету</u> в повітрі.” [44]

У цьому фрагменті лексичними елементами, що створюють атмосферу містичності є *cabellera erizada*, яку перекладач передає за допомогою контекстуального відповідника *настовбурчене волосся*. Він передає основне значення іспанського словосполучення, яке описує волосся, яке стирчить в різні боки, через страх або інші сильні емоції. Перекладач використовує *гігантська рукавичка* як відповідник для *un guante desproporcionadamente grande*. Це словосполучення цілком адекватно передає основний сенс іспанської фрази. Обидва варіанти описують рукавичку, розмір якої значно більший, ніж звичайний. *Гігантська рукавичка* має більш емоційний і експресивний стиль, який може бути доречним у контекстах, де потрібно підкреслити велич або громіздкість. Іспанський варіант *un guante desproporcionadamente grande* більш конкретний, ніж *гігантська рукавичка*, адже він чітко вказує на те, що рукавичка занадто велика. Також цілком можна погодитись з перекладом *un objeto invisible* як *невидимий предмет*. Перекладач зумів підібрати адекватний відповідник для цього опису.

“Sin embargo, en aquel último segundo, sus ojos descubrieron una visión que le dejó helado. A través de la tiniebla submarina, ondeaba <u>una vieja bandera podrida</u> y deshilachada prendida a un mástil en la popa del Orpheus. Max la observó detenidamente y reconoció <u>el símbolo casi desvanecido</u> que todavía podía distinguirse en ella: una estrella de seis puntas sobre un círculo. Max sintió que un escalofrío le recorría el cuerpo. Había visto aquella estrella antes, en la verja de lanzas del jardín de estatuas. El sextante de Roland se le escapó de entre los dedos y se hundió en la oscuridad. Presa de un temor indefinible, Max nadó atropelladamente hacia la orilla.” [45:33]	“А проте в останню мить його очі завважили щось таке, що змусило його заціпеніти. У підводному мороці течія погойдувала <u>старий і подертий прапор</u>, здійнятий на щоглі на кормі «Орфея». Макс уважна обдивився прапор і впізнав <u>ледь помітний символ</u>: обведену колом шестикутну зірку. Хлопець відчув, як по його тілу пробіг морозець. Він уже бачив цю зірку на ґратчастій брамці саду статуй. Роландів секстант випав у нього з рук і поринув у темряву. Охоплений невиразним страхом Макс швидко поплив до берега.” [44]

Автор описує символ шестикутної зірки як *el símbolo casi desvanecido*. В перекладі цей образ звучатиме як *ледь помітний символ*. В цьому випадку перекладач використовує антонімічну конструкцію для кращої передачі образу та легшого розуміння фрази цільовою мовою. Лексичний відповідник до *una vieja bandera podrida* – *старий і подертий прапор*. Перекладач використовує синонімічний переклад, адже прямим відповідником до *una vieja bandera podrida* буде *старий та прогнилий прапор* [42].

“Finalmente, la llave detuvo su giro e, impulsada por dedos invisibles, cayó al suelo. Muy lentamente, la puerta del armario empezó a abrirse. Irina trató de gritar, pero sintió que le faltaba el aire para articular apenas un susurro. Desde la penumbra del armario, emergieron dos ojos brillantes y familiares. Irina suspiró. Era su gato. Era tan sólo su gato. Por un segundo había creído que el corazón se le iba a parar de puro pánico. Se arrodilló para aupar al felino y advirtió entonces que tras el gato, en el fondo del armario, había alguien más. El felino abrió sus fauces y emitió un silbido grave y estremecedor, como el de una serpiente, para después fundirse en la oscuridad con su amo. Una sonrisa de luz se encendió en la tiniebla y dos ojos brillantes como oro candente se posaron sobre los suyos mientras aquellas voces, al unísono, pronunciaron su nombre. Irina gritó con todas sus fuerzas y se lanzó contra la puerta, que cedió a su empuje haciéndola caer en el suelo del corredor. Sin recuperar el aliento, se abalanzó escaleras abajo, sintiendo el aliento frío de aquellas voces en la nuca.” [45:37]

“Нарешті ключ спинив свій рух і — виштовханий невидимими пальцями — впав на підлогу. Дверцята шафи почали поволі прочинятися. Ірина зітхнула. Це був кіт. Усього-на-всього кіт. На якусь мить дівчинці здалося, що її серце зупиниться від страху. Вона опустила навіколішки, щоб узяти kota на руки, але завважила, що позаду нього, у глибині шафи, є хтось іще. Роззявивши рота, кіт пронизливо засичав, мов змія, а тоді знову розчинився в темряві разом зі своїм хазяїном. У мороці зясніла посмішка, і в дівчинку втупилися двоє блискучих, мов розплавлене золото, очей. А голоси тим часом злагоджено повторювали її ім’я. Ірина щосили заверещала та знову штовхнула двері; цього разу вони піддалися, дівчинка вилетіла в коридор і впала на підлогу. Не гаючи ні секунди, вона кинулася сходами вниз, відчуваючи на своїй потилиці холодне дихання невідомих голосів.” [44]

В наведеному уривку перекладач використовує вислів *не гаючи ні секунди* для передачі іспанського словосполучення *sin recuperar el aliento*. Він передає основне значення іспанського словосполучення, описуючи дію, яка виконується без паузи, щоб відновити подих. Проте, на відміну від оригіналу, в перекладі автори вирішив зробити акцент саме на часі, а не на процесі відновлення дихання, адже дослівним перекладом буде *не перевівши дихання* [38]. Переклад *не гаючи ні секунди* може мати трохи більш емоційний вплив, ніж *sin recuperar el aliento*, через використання дієслова *гаючи*, яке має більш негативну конотацію, пов'язану з втратою часу. Також автор описує, як героїня почала швидко тікати, але чула за спиною голоси. Для цього автор використовує *el aliento frío de aquellas voces*, українським контекстуальним відповідником є *холодне дихання невідомих голосів*, за допомогою якого перекладач зумів передати моторошну атмосферу оригінального тексту. В уривку є також фрагмент, де перекладач робить випущення є “*Muy lentamente, la puerta del armario empezó a abrirse. Irina trató de gritar, pero sintió que le faltaba el aire para articular apenas un susurro. Desde la penumbra del armario, emergieron dos ojos brillantes y familiares. Irina suspiró. Era su gato. Era tan sólo su gato.*” [45:37] та “*Дверцята шафи почали поволі прочинятися. Ірина зітхнула. Це був кіт. Усього-на-всього кіт.*”[44]. В цьому випадку воно є невдалим, адже втрачається значна частина тексту. Випущення значної частини тексту в українському перекладі є невдалим, адже воно призводить до втрати важливої інформації та емоційного впливу оригіналу. Оригінальний текст описує кілька важливих деталей, які відсутні в українському перекладі. Наприклад, читач не дізнається, що Ірина намагалася кричати, але не змогла через брак повітря, а також про те, що з шафи з'явилися два блискучі та знайомі очі. Ці деталі допомагають створити атмосферу напруги та тривоги, а також пояснюють реакцію Ірини, коли вона побачила кота. Оригінальний текст передає емоції Ірини через опис її дій та внутрішніх переживань. Вона намагається кричати, але не може, потім зітхає з полегшенням, коли бачить, що це лише кіт. Ці емоції відсутні в українському перекладі, де Ірина просто констатує факт, що це кіт. Іспанський текст має більш описовий стиль, а український переклад – більш лаконічний. Ця зміна стилю може не відповідати задуму автора. Ще однією лексичною трансформацією є передача *parar de puro ránico* як *зупиниться від страху*. Це не є адекватним відповідником. Переклад є неповним через втрату нюансів. *Parar de puro ránico* описує не просто зупинку, а зупинку, викликану раптовим і сильним страхом. Це значення не повністю передається українським *зупиниться від страху*. *Puro ránico* підкреслює інтенсивність і раптовість страху, який відчуває людина. Цей емоційний

момент не передається українським *від страху*, яке може описувати будь-який ступінь страху. А також *parar de puro pánico* має більш експресивний стиль, а *зупиниться від страху* – більш нейтральний.

“Con el tiempo, <u>la angustia secreta</u> de aquella espera interminable le había hecho pensar que tal vez todo había sido una ilusión y que su obstinada obsesión le había convertido en <u>el centinela de una amenaza</u> que sólo había existido en su propia imaginación. Pero, una vez más, los sueños habían vuelto. Por fin, los <u>fantasmas</u> del pasado habían despertado de <u>un sueño de largos años</u> y volvían a recorrer los pasillos de su mente. Y con ellos, había vuelto el temor de ser ya demasiado viejo y débil para afrontar a su antiguo enemigo.” [45:44]	“З плином часу <u>таємна тривога</u> безкінечного чекання змушувала його думати про те, що, можливо, все це було ілюзією, й нав’язлива ідея, що не давала йому спокою, перетворила його на <u>вартового, котрий чатує на загрозу</u>, яка існує лише в його уяві. Але сні знову поверталися. <u>Примари</u> минулого прокинулися від багатолітнього <u>летаргічного сну</u> й сновигали у звивинах його мозку. А разом із ними повернувся й страх того, що тепер він занадто старий і слабкий, щоб зустрітися віч-на-віч зі своїм давнім ворогом.” [44]

В наведеному уривку лексичними елементами, що створюють атмосферу містичності є *вартовий, котрий чатує на загрозу*, що є контекстуальним відповідником для іспанського словосполучення *el centinela de una amenaza*. Переклад *вартовий, котрий чатує на загрозу* стилістично нейтральний, що робить його універсальним для використання в різних контекстах. Іспанське словосполучення *el centinela de una amenaza* також стилістично нейтральне, але воно може мати трохи більш формальний відтінок. Автор перекладу використовує відповідник *примари* для передачі іспанського *fantasmas*. Українське слово *примари* має трохи більш емоційний та містичний відтінок, ніж іспанське *fantasmas*. *Fantasmas* може використовуватися в більш нейтральному контексті, наприклад, в науковій статті про паранормальні явища, тоді як *примари* частіше використовується в художній літературі та розмовній мові, щоб підкреслити лякаючий аспект спектральних фігур. Щодо перекладу *un sueño de largos años* як *летаргічний сон*, то він не є повністю адекватним. Летаргія – це стан, подібний до коми, з дуже низьким рівнем метаболізму та зниженою чутливістю до навколишнього середовища. Іспанське словосполучення не вказує на цей конкретний медичний стан. Втакому випадку, кращим відповідником може бути: *довгий сон* [38], який є більш нейтральним. Краще використовувати

варіант, який точно передає тривалість сну та відповідає контексту речення, а також враховувати стиль та культурні асоціації. Контекстуальним відповідником до *la angustia secreta* є *таємна тривога*, котрий цілком влучно передає стан постійної таємничої тривоги головного героя.

“Caminábamos por aquel <u>paraje siniestro</u> a la luz de la Luna cuando descubrimos que, entre la niebla, emergía una silueta envuelta en una capa con una estrella de seis puntas dentro de un círculo y grabada en oro, caminando hacia nosotros por el centro de la vía muerta. Era el Príncipe de la Niebla.” [45:50]	“Ми простували цією <u>злочасною місциною</u> при світлі місяця, коли раптом завважили, що з туману виринула постать, загорнута в плащ, на якому вимальовувалася обведена колом золота шестикутна зірка, і рушила просто на нас. То був Володар Туману.” [44]

Переклад *злочасна місцина* є контекстуальним відповідником до *paraje siniestro*. Обидва терміни описують місце, яке викликає відчуття небезпеки, тривоги або страху. *Siniestro* має трохи ширший спектр значень, ніж *злочасний*. Воно може описувати місце, яке є небезпечним або загрозливим, яке викликає відчуття тривоги або страху, похмуре або гнітюче. Переклад *злочасний* підкреслює негативний вплив місця на людей, які там перебувають. Іспанське слово *siniestro* може мати більш емоційний та образний відтінок, асоціюючись з темрявою, злом або надприродними явищами. Можуть бути доречні й інші варіанти перекладу, як наприклад: *небезпечне місце* чи *місце з поганою славою*[43].

“Encontré a mi amigo tendido en la vía, en el mismo lugar donde dos noches antes Caín había emergido de la niebla. Quise buscar su pulso, pero mis manos no encontraron piel en aquel cuerpo. Sólo hielo. El cuerpo de mi amigo se había transformado en una <u>grotesca figura</u> de hielo azul y humeante que se fundía lentamente sobre los raíles abandonados.” [45:50]	“Мій приятель лежав на колії в тому самому місці, де позаминулої ночі з туману з’явився Каїн. Я хотів намацати пульс, але мої руки не знайшли на його тілі шкіри. Лише кригу. Тіло мого приятеля перетворилося на <u>недоладну фігуру</u> з голубої паруючої криги, що повільно розтоплювалася на покинутій колії.” [44]

Перекладач використовує відповідник *недоладна фігура* для іспанського словосполучення *grotesca figura*. Обидва терміни описують

фігуру, яка є дивною та смішною. *Grotesca* має більш широкий спектр значень, ніж *недоладний*. Воно може описувати щось, що є потворним, дивним, незвичним, абсурдним, перебільшеним чи навіть моторошним[40]. Переклад *недоладний* підкреслює візуальну непривабливість фігури. Іспанське слово *grotesca* може мати більш емоційний та образний відтінок, асоціюючись з перебільшенням, абсурдом або гротеском. Переклад *недоладний* має більш нейтральний відтінок, тоді як іспанське слово *grotesca* може мати більш формальний або літературний відтінок. Також в українській культурі *недоладний* може мати певні культурні асоціації, які не відповідають іспанському оригіналу.

“El rostro de piedra se estaba moviendo de un modo casi imperceptible. Max se incorporó y caminó hasta la pared donde se proyectaba la película. Las pupilas de aquellos ojos de piedra se dilataron y los labios de piedra se arquearon lentamente en una cruel sonrisa, hasta revelar una larga hilera de dientes largos y afilados como los de un lobo. Max sintió cómo se le hacía un nudo en la garganta.” [45:62]

“Кам’яне обличчя майже непомітно поворухнулося. Макс підвівся й підійшов до стіни, на яку проектувалося зображення. Зіниці кам’яних очей розширилися. А губи повільно розтяглися в жорстокій посмішці, викривши довгий ряд великих і гострих, наче у вовка, зубів. Макс відчув, що до горла йому підкотився клубок.” [44]

У цьому фрагменті перекладач також робить вилучиння. Наприклад, для іспанського словосполучення *los labios de piedra* він використовує відповідник *губи*, який не є повністю точним. Частина *de piedra* додає метафоричне значення, яке не передається словом *губи*. *Los labios de piedra* – це метафора, яка використовується для опису чогось, що є мовчазним або незворушним. Більш точними варіантами перекладу можуть бути: *мовчазні губи*, *кам’яні губи* чи *непорушні губи* [39]. Переклад *губи* має більш нейтральний відтінок, в той час як іспанське словосполучення *los labios de piedra* може мати більш образний або поетичний відтінок. Контекстуальним відповідником до *una cruel sonrisa* є *жорстока посмішка*, який досить влучно передає моторошну атмосферу оригінального тексту.

“Uno de los ángeles de piedra que había visto a la entrada caminaba invertido sobre el techo. La figura se detuvo y, contemplando a Max, mostró una sonrisa canina y extendió un afilado dedo

“Один із кам’яних ангелів, яких він бачив при вході, йшов догори ногами по стелі. Фігура зупинилася й, дивлячись на Макса, хижо посміхнулася й погрозила пазуристим

acusador hacia él. Lentamente, los rasgos de aquel rostro se transformaron y la fisonomía familiar del payaso que enmascaraba al Dr. Caín afloró a la superficie.” [45:65]	пальцем. Риси обличчя, поступово змінюючись, перетворилися на знайому личину блазня, під якою ховався доктор Каїн.” [44]

В наведеному фрагменті відповідник *хижо посмінулася* не є адекватним для іспанського словосполучення *una sonrisa canina*. Слово *canina* додає метафоричне значення, яке не передається словом *хижо*. *Una sonrisa canina* – це метафора, яка використовується для опису посмішки, яка широко розкрита, з оголеними зубами, яка виглядає недобррозичливо або лякаюче, та може бути ознакою агресії або загрози. Більш точним варіантом перекладу може бути *зловісна посмішка* [43]. Переклад *хижо посмінулася* має більш розмовний відтінок, тоді як іспанське словосполучення *una sonrisa canina* може мати більш формальний або літературний відтінок. Автор також використовує трансформацію з іменникової конструкції *sonrisa* в дієслівну *посмінулася*.

“Max le tendió su mano desde la barca, pero Roland pudo leer en el rostro de su amigo el terror ante lo que veía tras él. Roland sintió cómo su mano resbalaba por el antebrazo de Max y <u>tuvo la corazonada</u> de que no volvería a salir con vida del agua. Lentamente, <u>un frío abrazo</u> le agarró las piernas y, con una fuerza incontenible, le arrastró hacia las profundidades.” [45:71]	“Той із човна вже простягнув руку приятелеві — і в цей момент Роланд прочитав у нього на обличчі жах: Макс щось побачив у нього за спиною. Роландова рука ковзнула по Максовому передпліччю, <u>й хлопець подумав, що йому, либонь, не вдасться вийти живим із води</u> . Він відчув на своїх ногах чийсь холодні <u>цупкі обійми</u> , а тоді його з нестримною силою потягнуло в глибину.” [44]

Автор перекладу використовує слово *подумав* для іспанського *tuvo la corazonada*. Цей відповідник не є повністю адекватним. *La corazonada* не має точного еквівалента в українській мові, воно описує відчуття, яке не ґрунтується на логіці чи фактах, а на інстинктах або емоціях. Переклад *подумав* не передає характер слова *la corazonada*. У цьому випадку більш точними відповідниками можуть бути: *відчув передчуття* чи *відчув щось недобре* [41]. Переклад *подумав* має більш нейтральний відтінок, тоді як

іспанське словосполучення *tuvo la corazonada* може мати більш емоційний або образний відтінок. Так само і переклад *цупкі обійми* не є повністю адекватним для іспанського словосполучення *un frío abrazo*. Переклад *цупкі обійми* не передає емоційний аспект *un frío abrazo*, який описує холодність, відчуженість або байдужість. Більш точними варіантами перекладу можуть бути: *холодні обійми, нещирі обійми* [39]. Вислів *цупкі обійми* має більш нейтральний відтінок, тоді як іспанське словосполучення *un frío abrazo* може мати більш емоційний або образний відтінок.

“Una densa niebla azulada reptaba desde el mar hacia <u>la cabaña</u> como un espectro acechante y Alicia pudo percibir docenas de voces que parecían susurrar desde su interior.” [45:82]	“З моря до <u>халабуди</u>, наче сторожка примара, насувався густий синій туман, й Алісії почувся шепіт десятків голосів, що мовби долинали із туману.” [44]

В наведеному фрагменті перекладач використовує відповідник *халабуда* для іспанського слова *la cabaña*. *La cabaña* описує просту, невелику, зазвичай дерев'яну споруду, призначену для життя або тимчасового перебування. *Халабуда* має більш негативні асоціації, описуючи занедбану, неміцну або тимчасову споруду [38]. *La cabaña* може мати більш позитивні асоціації, описуючи затишну, сільську або мальовничу споруду. Слово *халабуда* має більш розмовний відтінок, тоді як іспанське слово *la cabaña* може мати більш нейтральний або літературний відтінок.

“El muchacho retrocedió unos pasos, luchando por mantener el equilibrio y pudo ver que <u>una gigantesca forma luminosa</u> ascendía desde el fondo del mar hacia la superficie, levantando olas de varios metros en todas direcciones. En el centro de la bahía, Roland reconoció la silueta de un mástil emergiendo de entre las aguas.” [45:82]	“Хлопець відступив на кілька кроків, силкуючись зберегти рівновагу, і побачив, як із дна моря на поверхню виринає <u>гігантська осяйна істота</u>, від якої навсібіч розходяться кількаметрові хвилі. Посеред бухти Роланд завважив знайому щоглу, що підносилася з води.” [44]

У наведеному фрагменті лексичним засобом, який створює атмосферу містичності є *una gigantesca forma luminosa* – *гігантська осяйна істота*. Переклад *гігантська осяйна істота* робить акцент на тому, що описуваний об'єкт є живою істотою. Іспанське ж словосполучення *una gigantesca forma*

luminosa може мати більш нейтральний відтінок, не роблячи жодних припущень про природу об'єкта. Вислів *gigantська осяйна істота* має більш нейтральний відтінок, тоді як іспанське словосполучення *una gigantesca forma luminosa* може мати більш формальний або літературний відтінок.

“Al amanecer del día siguiente, una niebla barrió la costa durante horas. Los pescadores locales encontraron a mi abuelo inconsciente en esta misma playa. Cuando se disipó la niebla, varios botes de pescadores rastrearon la zona del naufragio. Nunca encontraron ningún cuerpo.” [45:37]

“На світанку наступного дня берег на кілька годин оповив туман. Тутешні рибалки знайшли мого дідуся саме тут — він був напівпритомний. Коли туман розвіявся, кілька рибальських човнів прочесали місце корабельної аварії. Але так-таки не знайшли жодного тіла.” [44]

Переклад *una niebla barrió la costa* як *берег оповив туман* є стилістичною трансформацією. Обидва варіанти описують, як туман поширюється по узбережжю, огортаючи його *una niebla barrió* має більш нейтральний стиль і може використовуватися в різних контекстах, як формальних, так і неформальних. Варіант *берег оповив туман* має більш емоційний і експресивний стиль, який може бути доречним у контекстах, де потрібно підкреслити раптовість, щільність або загадковість туману. Цей варіант може мати більш сильний емоційний вплив, адже слово *оповив* може асоціюватися з раптовістю, щільністю та загадковістю туману, що може створювати атмосферу таємничості або тривоги.

В цілому, переклад лексико-стилістичних засобів вираження містичного у романі Карлоса Руїса Сафона «Володар Туману» українською мовою можна вважати вдалим. Перекладач зумів зберегти містичну атмосферу оригіналу та передати його основні ідеї.

2.2 Аналіз граматичних трансформації для засобів вираження містичного у романі Карлоса Руїса Сафона «Володар Туману» у його перекладі українською мовою

Граматичні трансформації – це прийоми перекладу, які передбачають зміну граматичної структури речення, словосполучення або слова з метою збереження значення та емоційного впливу оригіналу.

Граматичні структури різних мов можуть відрізнятися, тому використання граматичних трансформацій може бути необхідним для того, щоб зробити текст зрозумілим для читачів цільової мови. Граматичні трансформації можуть бути використані для того, щоб точно передати значення граматичних форм, часів, видів та інших граматичних категорій оригіналу. Існує багато різних типів граматичних трансформацій, наприклад:

- Зміна порядку слів: порядок слів у реченні може відрізнятися в різних мовах, тому перекладач може змінити порядок слів у реченні, щоб зробити його більш природним для цільової мови.
- Заміна частин мови: частини мови можуть мати різні значення в різних мовах, тому перекладач може замінити одну частину мови іншою, щоб точно передати значення оригіналу.
- Додавання або вилучення слів: перекладач може додавати або вилучати слова з речення, щоб зробити його більш зрозумілим або лаконічним.
- Зміна граматичних форм: перекладач може змінити граматичні форми слів, наприклад, час, вид, число, щоб точно передати значення оригіналу. [21:124]

Нижче наведені приклади, як перекладач використовує граматичні трансформації, щоб відтворити прояви міситичного у перекладі.

“La tormenta se abatió sobre el pueblo como un siniestro espectáculo de feria ambulante. En unos minutos, el cielo se transformó en una bóveda plomiza y el mar adquirió un tinte metálico y opaco, como una inmensa balsa de mercurio. <u>Los primeros relámpagos vinieron</u> acompañados de la ventisca que empujaba la tormenta desde el mar.” [45:22]	“Гроза налетіла на селище, наче в жалюгідній ярмарковій виставі мандрівного театру. За кілька хвилин небо перетворилося на свинцеве склепіння, а море набуло каламутного металевого забарвлення і нагадувало величезну водойму, наповнену ртуттю. <u>З першими блискавками</u> налетів вітер, який гнав грозу з моря.” [44]

Переклад *los primeros relámpagos vinieron* як *з першими блискавками* є прикладом адекватної граматичної трансформації. В цьому прикладі автор змінив структуру речення, що свідчить про використання прийому реструктурування (модуляції). Переклад звучить природно українською мовою, та не є штучним або калькованою. В іспанському тексті автор

використовує персоніфікацію *relámpagos vinieron*, в українському тексті перекладвч вирішив її не використовувати.

“La vegetación había invadido el lugar y lo había transformado en una pequeña jungla de la que emergían lo que a Max le parecían figuras: figuras humanas. Las últimas luces del día caían sobre el campo y Max tuvo que forzar la vista. Era un jardín abandonado. Un jardín de estatuas. Max contempló hipnotizado el extraño espectáculo de las estatuas apresadas por la maleza y encerradas en aquel recinto, que hacía pensar en un pequeño cementerio de pueblo.” [45:12]	“Буйна рослинність перетворила це місце на справжнісінькі джунглі, серед яких <u>Макс завважив якісь фігури, схожі на людські</u>. Останні промені сонця падали на поле, і Максowi довелося напружити зір. Це був занедбаний сад. Сад статуй. Макс, мов загіпнотизований, спостерігав дивне видовище: обплетені з усіх боків бур’янами статуї, затиснуті в кутку, що нагадував сільський цвинтар.” [44]

В наведеному фрагменті зустрічається трансформація, де автор робить вилучення повтору в оригіналі *le parecían figuras: figuras humanas*. В українському перекладі словосполучення виглядає як *фігури, схожі на людські*. Вилучення повтору *figuras* в українському перекладі *фігури, схожі на людські* є цікавим прикладом трансформації, яка може мати як позитивні, так і негативні наслідки. З одного боку, вилучення повтору може зробити текст більш лаконічним і читабельним. Це може бути особливо важливо в українській мові, де слова часто довші, ніж в іспанській. Вилучення повтору може також допомогти уникнути монотонності та зробити текст більш динамічним. З іншого боку, вилучення повтору може призвести до втрати деяких нюансів оригінального тексту. В іспанській мові повторення слова *figuras* може підкреслити невизначеність і розгубленість оповідача, коли він бачить постаті. В українському перекладі цей нюанс може бути втрачений.

“Al día siguiente, poco antes del amanecer, Max pudo oír cómo una figura en vuelta en la bruma nocturna le susurraba unas palabras en el oído. Se incorporó de golpe, <u>con el corazón latándole con fuerza y la respiración entrecortada</u>. Estaba solo en su habitación. La imagen de aquella silueta oscura murmurando en la penumbra con	“Досвіта Максowi здалося, що якась огорнута нічним туманом фігура прошепотіла щось йому на вухо. Хлопець підскочив, <u>серце в нього калатало, йому перехопило подих</u>. У кімнаті нікого не було. Той образ, що наснився йому, — образ темної

la que había soñado se desvaneció en unos segundos.” [45:14]	постаті, яка промимрила щось у мороці, за мить зник.” [44]

Переклад *con el corazón laténdole con fuerza y la respiración entrecortada* як *серце в нього калатало, йому перехопило подих* є прикладом модуляції, перекладач, вдавшись до реструктуризації і замінивши герундіальний зворот на сурядне безсполучникове речення точно передає значення оригіналу. Перевагами є те, що переклад адекватно передає значення оригіналу, описуючи як сильне биття серця, так і утруднене дихання, які є ключовими ознаками сильного хвилювання або страху. Ця трансформація звучить природно українською мовою, та не є штучною або калькованою. Модуляція є важливою технікою перекладу, яка дозволяє адаптувати текст до цільової мови, зберігаючи при цьому його значення та емоційний вплив.

“Recorrió con la mirada cada una de las estatuas envueltas en los tallos de la hierba salvaje que se agitaba al viento hasta <u>detenerse de nuevo en el gran payaso</u> . Un escalofrío le recorrió el cuerpo y <u>dio un paso atrás</u> . La mano de la figura, que segundos antes había visto cerrada en un puño, estaba abierta con la palma extendida, en señal de invitación. Durante un segundo Max sintió que el aire frío del amanecer le quemaba la garganta y pudo escuchar el palpitar de su corazón en las sienas.” [45:15]	“Він обвів поглядом кожную статую в оточенні диких трав, які колихав вітер, а потім <u>знову втупив очі</u> у велетенського блазня. По тілу хлопця пробіг морозець, і <u>він відсахнувся</u> . Щойно стиснута в кулак, рука фігури тепер була простягнута й наче кудись надила. Макс відчув, як холодне світанкове повітря обпікає горло, удари серця відлунювали йому в скронях.” [44]

Для іспанського *detenerse en* перекладач використовує *втупити очі*, що досить влучно передає основний сенс іспанського словосполучення. Варіант *detenerse en* має більш нейтральний стиль і може використовуватися в різних контекстах, як формальних, так і неформальних. Варіант *втупив очі* має більш емоційний і експресивний стиль. У цьому ж фрагменті зустрічаємо переклад *dar un paso atrás* як *відсахнутися*. *Dar un paso atrás* має більш нейтральний стиль і може використовуватися в різних контекстах, як формальних, так і неформальних. *Відсахнутися* має більш емоційний і експресивний стиль, який може бути доречним у контекстах, де потрібно підкреслити страх, здивування або нерішучість. *Відсахнутися* може мати більш сильний емоційний вплив, адже слово *відсахнутися* може

асоціюватися з різким, інстинктивним рухом, викликаним страхом або несподіванкою. Для того, щоб зберегти оригінальний стиль твору може бути доцільніше використовувати більш буквальний переклад, як *зробити крок назад*.

“Anoche, cuando todos os fuisteis a dormir, volví a ver la película que Jacob Fleischmann había rodado en el jardín de estatuas. Yo estuve en ese jardín hace dos días. Las estatuas estaban en otra posición, no sé,...es como si se hubiesen movido. Lo que yo vi no es lo que mostraba la película.” [45:41]

“Учора ввечері, коли всі пішли спати, я ще раз переглянув стрічку, що її Якоб Фляйшман зняв у саду статуй. Я був у тому саду два дні назад. Статуї стояли в інших позах, не знаю... це так начеб вони рухалися. Те, що бачив я, не таке, як показано на плівці.” [44]

На мою думку, прикладом не зовсім вдало підбраног відповідника є *рухались* для *se hubiesen movido*. В оригінальному іспанському реченні йдеться про завершен дію в минулому часі, тоді як українське *рухались* описує триваючу або повторювану дію. Більш точним відповідником в цьому випадку було б *перемістились*. Це слово чітко передає ідею завершеної дії в минулому, що відповідає контексту оригіналу. Воно точно передає значення іспанського дієслова *mover*, яке описує зміну розташування чогось. *Перемістились* вживається в минулому часі, що відповідає іспанському *se hubiesen movido* та має більш нейтральний стиль, який відповідає стилю оригіналу. Використання *рухались* в цьому випадку може призвести до непорозумінь. Читач може подумати, що йдеться про триваючу або повторювану дію, коли насправді йдеться про завершену дію в минулому. Важливо підбирати відповідники, які точно передають значення, часовий контекст і стиль оригіналу.

В цілому, переклад граматичних трансформацій у романі Карлоса Руїса Сафона «Володар Туману» українською мовою можна вважати вдалим. Перекладач зумів майстерно використати різні граматичні прийоми, щоб зберегти значення та емоційний вплив оригіналу. Завдяки цьому, містична атмосфера твору та його основні ідеї були передані точно і ефективно.

ВИСНОВКИ ДО II РОЗДІЛУ

Містика є одним з ключових елементів роману Карлоса Руїса Сафона «Володар Туману». Вона не лише створює атмосферу таємниці та загадковості, але й відіграє важливу роль у розвитку сюжету, розкритті характерів персонажів та формуванні світогляду автора. Переклад містичних елементів цього твору українською мовою є складним, але й надзвичайно важливим завданням. Перекладач має вміло передати лексику та стилістику, зберігаючи атмосферу та емоційне навантаження, які автор вклав у свій текст.

Сергій Борщевський досить вдало передав містичну атмосферу роману українською мовою. Він зумів зберегти лексику та стилістику оригіналу, а також передати сюжетні та композиційні особливості твору. Під час аналізу твору було виділено дві основні групи засобів відтворення містичного в перекладі: лексико-стилістичні та граматичні засоби.

Лексичні засоби передбачають використання слів з містичною семантикою, які переважають у творі Карлоса Руїса Сафона «Володар Туману». Вони створюють у героїв відчуття тривоги, страху та занепокоєння.

Граматичні трансформації – це прийоми перекладу, що передбачають зміну граматичної структури речення, словосполучення або слова з метою збереження значення та емоційного впливу оригіналу. Граматичні структури різних мов можуть відрізнятися, тому використання граматичних трансформацій може бути необхідним для забезпечення зрозумілості тексту для читачів цільової мови. Граматичні трансформації можуть включати зміну порядку слів, заміну частин мови, додавання або вилучення слів, а також зміну граматичних форм, таких як час, вид або число.

Перекладач використовував різні типи граматичних трансформацій для точного передання значення та емоційного впливу оригіналу. Зміна порядку слів допомогла зробити текст більш природним для українських читачів. Заміна частин мови та вилучення слів сприяли точному переданню значення оригіналу та збереженню його лаконічності. Зміна граматичних форм дозволила зберегти значення та емоційний вплив оригінального тексту.

Отже, завдяки вмілому використанню лексико-стилістичних та граматичних засобів Сергій Борщевський зумів адекватно передати містичну атмосферу роману Карлоса Руїса Сафона «Володар Туману» українською мовою. Це підкреслює важливість ретельного підходу до перекладу художніх творів, особливо таких, що містять складні елементи, як-от містика.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Дипломна робота на тему «Лексико-стилістичні засоби вираження містичного у романі Карлоса Руїса Сафона «Володар Туману» і засоби його відтворення в українському перекладі» розкриває складність та багатогранність процесу перекладу художніх творів, з жанру містики. Основними завданнями роботи були виявлення та аналіз лексико-стилістичних засобів, що створюють містичну атмосферу в оригінальному тексті, а також оцінка їхнього відтворення в українському перекладі.

Під час написання моєї дипломної роботи я зробила декілька висновків. По-перше, успішний художній переклад вимагає глибокого розуміння не лише мови, а й культурного контексту та індивідуальних особливостей автора. Це вимагає від перекладача творчості, інтуїції та вміння відтворити не лише лексичний зміст, але й емоційну та культурну глибину твору. Перекладач стає співавтором нового тексту, який, не втрачаючи зв'язку з оригіналом, отримує свою власну інтерпретацію та унікальність.

Ідіостиль письменника є своєрідним автографом творчої особистості, що виявляється через вибір мовних засобів, синтаксичні конструкції, ритміку та особливі стилістичні прийоми. Вивчення цього стилю дозволяє не лише розкрити особистісні риси письменника, а й зрозуміти його спосіб мислення, погляди на світ, внутрішній стан та емоційний доріжку.

Містика є ключовим елементом роману Карлоса Руїса Сафона «Володар Туману». Вона не лише формує атмосферу таємниці та загадковості, але й відіграє важливу роль у розвитку сюжету, розкритті характерів персонажів та відображенні світогляду автора. Лексико-стилістичні засоби, такі як використання слів з містичною семантикою, створюють у читачів та персонажів відчуття тривоги, страху та занепокоєння.

Лексико-стилістичні засоби були адекватно передані, що дозволило зберегти основні ідеї та емоційне навантаження оригіналу. Так само і граматичні трансформації є важливою частиною перекладу, оскільки вони дозволяють зберегти значення та емоційний вплив оригінального тексту. Перекладач використав такі прийоми, як зміна порядку слів, заміна частин мови, вилучення слів, зміна граматичної структури речення. Завдяки цьому, текст перекладу залишився зрозумілим та природним для українських читачів, зберігаючи при цьому містичну атмосферу та основні ідеї твору.

Отже, результати дослідження свідчать про те, що адекватне відтворення лексико-стилістичних засобів вираження містичного в романі Карлоса Руїса Сафона «Володар Туману» українською мовою є можливим завдяки майстерному використанню різноманітних перекладацьких

прийомів. Перекладач Сергій Борщевський зумів передати містичну атмосферу та основні ідеї твору, що свідчить про високий рівень його професіоналізму та чутливості до художнього тексту. Це підкреслює важливість ретельного підходу до перекладу художніх творів, особливо таких, що містять складні елементи, як-от містика.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ТЕОРЕТИЧНІ ДЖЕРЕЛА

1. Авторський стиль. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://studfile.net/preview/7749804/page:8/>
2. Авторський, індивідуальний стиль письменника. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://studfile.net/preview/5768562/page:6/>
3. Альошина М. Д. Критерії та принципи визначення адекватності відтворення ідіостилю автора в перекладі: Сер.: Філологія. № 37 том 3, 2018.
4. Артемова Л. В., Бовсунівська А. Ю. Прагматичні аспекти вживання фразеологізмів у творі Карлоса Руїса Сафона «В'язень неба»: Серія: Філологія. Соціальні комунікації Том 31 (70) № 2, 2020.
5. Вентсковська Ю. Особливості та труднощі художнього перекладу. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mk-translations.ua/ua/blog/osoblivosti-ta-trudnoshhi-xudozhnogo-perekladu/>
6. Верба Г.Г., Гетьман З. О. Manual español-ucraniano de traductología: Підручник з перекладознавства: підруч. для студ. вищ. навч. заклад. / Вінниця: Нова Книга, 2013.
7. Волошук В. І. Індивідуальний авторський стиль, ідіолект, ідіостиль: питання термінології: Серія Філологія мовознавство. Вип 79, 2008.
8. Жужгіна-Аллахвердян Т., Ревуцька С., Зінченко В., Сіняговська І., Удовіченко Г., Покулевська А., Рибалка Н., Остапенко С. Особливості художнього перекладу: лексико-семантичний аспект: монографія; ДонНУЕТ. Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2020.
9. Індивідуальний стиль письменника. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://studfile.net/preview/5116666/page:7/>
10. Калустова О.М. Мова перекладу та перекладна мова // Культура народів Причорномор'я : Научн. журн.. – Т.2. – №50, 2004.
11. Короткий зміст книги «Володар Туману» Карлоса Руїса Сафона (анотація). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://knigogo.com.ua/knigi/volodar-tumanu/>

12. Кузніцова І. В., Савченко Г.В. Особливості характеристики персонажів у художньому тексті в термінах теорії відношень. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://studentam.net.ua/content/view/8893/97/>
13. Кузьменко А.В., Романишин Н.І. Лексико-граматичні трансформації у перекладі художнього дискурсу (на матеріалі роману Поулі Гоукінз «Дівчина у потягу»): «Young Scientist» № 10 (110) October, 2022.
14. Лексико-граматичні особливості персонажного мовлення при перекладі роману Сильвії Плат «Під скляним ковпаком». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://lingua.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/Konkursna-robota-PMP.pdf>
15. Мартинчук К. Р. Індивідуально авторський стиль письменника: літературознавчий та лінгвістичний аспекти: Збірник студентських наукових робіт (XV), 2022.
16. Миклащук В. П. Лексичні та граматичні трансформації в процесі перекладу художніх творів з англійської на українську мову (на матеріалі трилогії Сюзанни Коллінз «Голодні ігри»), Суми 2020.
17. Мінцис Е. Є., Ладовська С. Проблема ідіостилю у сучасній лінгвістиці (на матеріалі роману «Великий Гетсбі» Ф.С. Фіцджеральда): Серія «Філологічна». Випуск 44, 2014.
18. Містицизм в європейській літературі. Епоха після Просвітництва. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.medievist.org.ua/2014/02/blog-post_19.html
19. Мунтян А. О., Шпак І. В. Angel of the mist – елементи готичного в романі Карлоса Руїса Сафона «The shadow of the wind»: Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Випуск VI 19, 2015.
20. Нідзельська Ю. М. Базові особливості художнього перекладу як одного з важливих різновидів перекладу у сучасній лінгвістичній науці: Science and Research in the Modern World, 2023.
21. Ніколаєва Т. Особливості художнього перекладу з української на англійську мову: Проблеми гуманітарних наук. Серія «Філологія». Випуск 42, 2018.

22. Савчук В.Г., Дашкова К.В. Особливості перекладу художньої літератури»: Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. № 35 том 2, 2018.
23. Стилї літературної української мови як різновиди мови. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://osvita.ua/vnz/reports/dilovodstvo/24233/>
24. Т. Б. Козак Особливості художнього перекладу: Серія «Філологічна»; Випуск 51, Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль, 2015.
25. Українська мова (за професійним спрямуванням); Стилїстична диференціація української літературної мови. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://subjectum.eu/reference/mova/professional/4.html>
26. Фоміна Л.В. Методичні рекомендації з дисципліни «Особливості перекладу художніх творів» для студентів заочно-дистанційної освіти спеціальності «Переклад» / Упоряд.: Л.В. Фоміна — Д.: Державний ВНЗ «Національний гірничий університет», 2015.
27. Художній переклад. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://infoperevod.ua/hydozhniy-pereklad>
28. Художній стиль як різновид мови. Підстилї художнього стилю. Жанрі художнього стилю. Колоріті художнього стилю. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://studfile.net/preview/5721078/page:36/>
29. Цирульник К. Загальні особливості перекладу художнього тексту: Вінниця: Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2019.
30. Algunas consideraciones sobre "La sombra del viento" de Ruiz Zafón. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2585421>
31. Biografía Carlos Ruiz Zafón. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.fnac.es/Carlos-Ruiz-Zafon/ia106344/biografia>
32. Candela Vizcaíno «La mística en la literatura española», 2020. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.candelavizcaino.es/literatura/mistica.html>
33. Carlos Ruiz Zafón. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.escriitores.org/biografias/9205-ruiz-zafon-carlos>

34. Carlos Ruiz Zafón. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.biografiasyvidas.com/biografia/r/ruiz_zafon.htm
35. El príncipe de la niebla. Resumen y análisis. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.capsulasliterarias.com/el-principe-de-la-niebla/>
36. Gómez-Martínez «Misticismo». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.ensayistas.org/curso3030/contextos/misticismo/>
37. Quién es Carlos Ruiz Zafón y cómo puede ayudarte a ser escritor: Carlos Ruiz Zafón biografía. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.euroinnova.us/blog/11-3-22/biografia-de-carlos-ruiz-zafon>

ДОВІДКОВІ ДЖЕРЕЛА

38. Великий тлумачний словник (ВТС) сучасної української мови. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://1531.slovaronline.com/>
39. Онлайн-бібліотека словників української мови «Горох». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://goroh.pp.ua/>
40. Словник синонімів. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://synonymy.info/>
41. Словник.ua [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://slovnuk.ua/>
42. Real Academia Española (RAE). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.rae.es/>
43. WordReference Diccionario de sinónimos y antónimos. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.wordreference.com/sinonimos/>

ІЛЮСТРАТИВНІ ДЖЕРЕЛА

44. Руїс Сафон Карлос Володар туману; Переклад з іспанської Сергія Борщевського. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://readukrainianbooks.com/page-26-1263-volodar-tumanu-karlos-ruyis-safon.html>

45. Ruiz Zafón C. El Príncipe de la Niebla: A Novel / Carlos Ruiz Zafón, -
Barcelona: Planeta, 2008.

Resumen

Para mi tesis de grado he elegido el tema "Los Medios léxicos y estilísticos de expresión de lo místico en la novela de Carlos Ruiz Safón "El Príncipe de la Niebla" y su reproducción en la traducción ucraniana". La relevancia del tema es estudiar los medios léxicos y estilísticos con los que el autor crea la atmósfera de lo místico en la novela. La novela de Carlos Ruiz Safón "El Príncipe de la Niebla" está marcada por una riqueza de imaginación y lenguaje que contribuyen a la creación de un mundo misterioso y enigmático. El estudio de tales medios de reproducción de lo místico en la traducción ucraniana es relevante desde el punto de vista de la lingüística, los estudios culturales y la crítica literaria.

La novedad de la tesis es un análisis exhaustivo del original y de la traducción; la investigación implica un análisis sistemático tanto del texto original español como de su traducción ucraniana; una comparación de diferentes estrategias de traducción; y un estudio de los cambios y transformaciones traductorales en el texto.

El propósito de esta tesis de grado es estudiar los medios léxicos y estilísticos de expresión de lo místico en la novela y su reproducción en la traducción ucraniana, con el fin de revelar los métodos y técnicas de traducción que permiten conservar y transmitir el tono místico del original, así como revelar las peculiaridades del uso de las herramientas lingüísticas en la creación de una imagen mística.

La base metodológica de este trabajo es el método comparativo de investigación, así como los análisis literarios, lingüísticos y traductológico. El trabajo se basa en libros de texto, artículos académicos, monografías, estudios literarios, fuentes de Internet, la obra de Carlos Ruiz Safón y su traducción ucraniana.

El 1 capítulo aborda los principales aspectos de la traducción literaria, las características específicas de un texto literario, los rasgos léxicos, gramaticales y estilísticos, así como los criterios para que una traducción tenga éxito. La traducción es una actividad compleja y polifacética que requiere comprender no sólo el contenido verbal, sino también el contexto, las características culturales y el impacto emocional del original.

El estilo artístico en las obras literarias se manifiesta a través de la imaginación del discurso, el uso de técnicas estéticas, la expresividad y la individualidad del autor. Permite crear una atmósfera y una percepción especiales

en el lector, afectando a sus sentimientos y emociones. El análisis de los niveles léxico y sintáctico de un texto revela sus peculiaridades y singularidad, lo que añade profundidad y expresión estética al texto. Así, la traducción y el estilo artístico contribuyen a crear nuevas obras maestras creativas que enriquecen el diálogo cultural y fomentan la comunicación intercultural.

El capítulo 2 se titula «Medios léxicos, estilísticos y gramaticales de reproducción de lo místico en la traducción de la novela de Carlos Ruiz Safón "El Príncipe de la Niebla"».

El misticismo es uno de los elementos clave de la novela de Carlos Ruiz Safón "El Príncipe de la Niebla". No sólo crea una atmósfera de misterio y enigma, sino que también esta tonalidad desempeña un papel importante en el desarrollo de la trama, la caracterización de los personajes y la configuración de la visión del mundo del autor. Traducir al ucraniano los elementos místicos de esta obra es una tarea compleja, pero también extremadamente importante. El traductor debe transmitir hábilmente la atmósfera mística, preservando al mismo tiempo la autenticidad del texto original y su expresividad estética.

Este capítulo examina los diversos recursos léxicos, gramaticales y estilísticos utilizados por Safón para crear esta atmósfera y analiza cómo se han reproducido en la traducción ucraniana por Serhiy Borshchevsky. Los principales aspectos del estudio son los siguientes:

- Medios léxicos y estilísticos: análisis del vocabulario específico utilizado para crear una atmósfera mística. Por ejemplo, la penumbra, el terror, el escalofrío, la tormenta, una niebla barrió la costa.
- Medios gramaticales: análisis de las estructuras gramaticales que contribuyen a potenciar el efecto de misticismo. Por ejemplo, los primeros relámpagos vinieron, con el corazón laténdole con fuerza y la respiración entrecortada, dar un paso atrás.

Una parte importante del trabajo es el análisis comparativo del original y la traducción. Esto incluye el análisis de fragmentos específicos de la novela en los que los elementos místicos desempeñan un papel clave. La comparación del texto original español con la traducción ucraniana ayuda a identificar la eficacia con la que el traductor ha conservado la atmósfera mística y qué medios léxicos y estilísticos ha utilizado para ello.

Al final de cada capítulo se resumen los resultados y se extraen conclusiones sobre la eficacia del uso de medios léxicos y estilísticos en la creación de una atmósfera mística y su reproducción en la traducción al ucraniano.

Las principales conclusiones del estudio:

- Para conseguir una traducción adecuada del original es necesaria una profunda comprensión del contexto cultural y del estilo individual del autor:

Traducir una obra de ficción, especialmente del género de misterio, requiere no sólo competencia lingüística, sino también un profundo conocimiento del contexto cultural y del estilo individual del autor. Esto permite transmitir adecuadamente la atmósfera y la carga emocional del original, conservando al mismo tiempo los matices de su autenticidad.

- Los recursos léxicos y estilísticos tienen una importancia esencial para crear una atmósfera mística:

Los recursos léxicos y estilísticos, como el uso de palabras con semántica mística, crean una sensación de ansiedad, miedo e inquietud en los lectores. Estos medios se han transmitido adecuadamente en la traducción al ucraniano, lo que nos ha permitido conservar las ideas principales y la carga emocional del original.

- Eficacia de las transformaciones gramaticales:

Las transformaciones gramaticales utilizadas por el traductor permitieron preservar el significado y el impacto emocional del texto original. Esto incluye cambiar el orden de las palabras, sustituir partes de la oración, suprimir palabras y modificar la estructura gramatical de la frase. Como resultado, el texto es comprensible y natural para los lectores ucranianos, conservando al mismo tiempo la atmósfera mística y las ideas principales de la obra.

- Cabe mencionar el alto nivel de profesionalidad del traductor:

Sergiy Borshchovsky, al traducir "El Príncipe de la Niebla", demostró un alto nivel de profesionalidad y sensibilidad hacia el texto literario. Supo transmitir la atmósfera mística y las ideas principales de la obra, lo que demuestra su dominio de las técnicas de traducción y su profundo conocimiento de la literatura mística española.

Impacto de los resultados de la investigación pueden tener valor teórico y práctico :

- Contribución teórica:

Los resultados del estudio contribuyen al enriquecimiento de los conocimientos teóricos en el campo de los estudios de traducción, especialmente en el aspecto de la traducción de la literatura mística. Los medios y métodos léxicos y estilísticos de traducción identificados pueden utilizarse en futuras investigaciones científicas y clases prácticas de traducción.

- Importancia práctica:

El estudio es útil para los traductores que trabajan con textos literarios, especialmente los del género de misterio. Esta investigación puede proporcionar recomendaciones sobre cómo utilizar los medios léxicos, estilísticos y gramaticales para reproducir adecuadamente la atmósfera mística en la traducción.

Este trabajo demuestra que una reproducción adecuada de los medios léxicos y estilísticos de expresión de lo místico en la novela de Carlos Ruiz Safón "El Príncipe de la Niebla" en ucraniano es posible mediante el uso hábil de diversas técnicas de traducción. El alto nivel de profesionalidad del traductor garantiza la conservación de la atmósfera mística y de las ideas principales de la obra, lo que subraya la importancia de un enfoque minucioso de la traducción de ficción. Este enfoque contribuye al enriquecimiento del diálogo cultural y al desarrollo de la comunicación intercultural, que es un aspecto importante de la moderna comunidad globalizada.